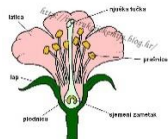

ОСНОВНА ШКОЛА
„ДРАЖЕВАЦ“
Дражевац 146
тел: 011/8780 -114
ОБРЕНОВАЦ

$$x = \frac{-b \pm \sqrt{b^2 - 4ac}}{2a}$$
$$\sqrt{49} = 7$$

АНЕКС ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

септембар, 2025. године

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ОСНОВНА ШКОЛА
“ДРАЖЕВАЦ”
Дел.бр: 02/101
Датум : 16.09.2024.године
Д Р А Ж Е В А Ц

На основу чл. 119. Закона о основама система образовања и васпитања (“Сл.гласник РС” бр. 88/2017, 27/2018-др.закон, 10/2019, 27/2018-др.закон, 6/2020,129/2021 и 92/2023) и члана 47. Статута ОШ « Дражевац» Школски одбор на седници одржаној дана 16.09.2024.године, донео је следећу:

ОДЛУКУ

Доноси се Анекс Школског програма за шк.2024/2025.годину.

Председник Школског одбора
Биљана Вићентић

Биљана Вићентић

САДРЖАЈ

I	Бројно стање ученика за обавезне изборне предмете	4
II	Бројно стање ученика за слободне наставне активности	4
III	План наставе и учења обавезних, изборних и слободних наставних Активности	5
IV	План осталих облика образовно – васпитног рада	7
	4.1. План часова одељенског старешине	7
	4.2. Плен наставе и учења ваннаставних активности	17
	4.3. План рада продуженог боравка	19
	4.5. План радионица једносменског рада	22

I БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА ЗА ОБАВЕЗНЕ ИЗБОРНЕ НАСТАВНЕ ПРЕДМЕТЕ

БРОЈЧАНО СТАЊЕ ПО ОДЕЉЕЊИМА ЗА ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ И ВЕРСКУ НАСТАВУ ЗА МЛАЂЕ РАЗРЕДЕ

	I/II Д	IIIД	IVД	I / II/ IV Б	I/III Ј	II/IV Ј	I/II/III/IV К	I/III П	II/IV П	УКУПНО
Грађанско васпитање	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Верска настава	13	8	9	7	5	8	9	4	8	71

БРОЈЧАНО СТАЊЕ ПО ОДЕЉЕЊИМА ЗА ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ И ВЕРСКУ НАСТАВУ ЗА СТАРИЈЕ РАЗРЕДЕ

	V1	VI1	VI2	VII1	VIII1	УКУПНО	ГРУПЕ
Грађанско васпитање	1	1	0	5	4	12	2 (5/7 и 6/8)
Верска настава	12	16	15	11	20	73	4 (5, 6, 7 и 8раз.)

II БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА ЗА СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

БРОЈНО СТАЊЕ УЧЕНИКА ПО ОДЕЉЕЊИМА ЗА СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

РАЗРЕД	СЛОБОДНЕ НАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ (бројчано стање ученика)					
	V и VI			VII и VIII		
	Чувари природе	Сачувајмо нашу планету	Боравак у природи и планинарење	Моја животна средина	Домаћинство	Филозофија са децом
V1	0	0	13			
VI1	0	0	17			
VI2		0	15			
VII1				0	10	6
VIII1				0	18	6
УКУПНО	0	0	45	0	28	12
ГРУПЕ	/	/	2 групе (5. и 6. раз.)	/	2 групе (7. и 8. разред)	1 група (7/8 раз.)

Грађанско васпитање 2 групе (5/7 разред – 6 ученика и 6/8 разред-5 ученика)

Верска настава 4 групе у старијим разредима (5. разред -12 ученика, 6.разред -30 ученика, 7.разред – 11 ученика и 8. разред – 20 ученика) и 9 група у млађима разредима.

Боравак уприроди и планинарење 2 групе (5.разред -13 ученика и 6. разред – 32 ученика).

Домаћинство 2 групе (7. разред 10 ученика и 8. разред – 18 ученика).

Филозофија са децом 1 група 7/8 разред – 12 ученика

III ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ОБЕВЕЗНИХ, ИЗБОРНИХ ПРОГРАМА И

СЛОБОДНИХ НАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ПРВИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Редб Р.	ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	ПРВИ РАЗРЕД		ДРУГИ РАЗРЕД		ТРЕЋИ РАЗРЕД		ЧЕТВРТИ РАЗРЕД	
		нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.	нед.	год.
1.	Српски језик	5	180	5	180	5	180	5	180
2.	Страни језик (Енглески)	2	72	2	72	2	108	2	108
3.	Математика	5	180	5	180	5	108	5	108
4.	Свет око нас	2	72	2	72				
	Природа и друштво					2	72	2	72
5.	Ликовна култура	1	36	2	72	2	72	2	72
6.	Музичка култура	1	36	1	36	1	36	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108	3	108	3	108	3	108
8.	Дигитални свет	1	36	1	36	1	36	1	36
	ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ								
1.	Верска настава / Грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	36
	ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА								
1.	Редовна настава	21-23	756-828	22-24	792 - 864	22-25	792-900	22-25	792-900
2	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	36
3.	Додатна настава							1	36
4.	Настава у природи	7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње		7-10 дана годишње	
	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО – ВАСПИТНОГ РАДА								
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	36
2.	Ваннаставна активности*1	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72	1-2	36-72
3	Екскурзија	1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње		1-3 дана годишње	

*1 Школа организује ваннаставне активности из области спорта, културе, науке, технике, уметности, медија...

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ДРУГИ ЦИКЛУС ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Ред. Бр.	ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ	ПЕТИ РАЗРЕД		ШЕСТИ РАЗРЕД		СЕДМИ РАЗРЕД		ОСМИ РАЗРЕД	
		нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.	Нед.	Год.
1.	Српски језик	5	180	4	144	4	144	4	136
2.	Страни језик (енглески)	2	72	2	72	2	72	2	68
3.	Ликовна култура	2	72	1	36	1	36	1	34
4.	Музичка култура	2	72	1	36	1	36	1	34
5.	Историја	1	36	2	72	2	72	2	68
6.	Географија	1	36	2	72	2	72	2	68
7.	Физика			2	72	2	72	2	68
8.	Математика	4	144	4	144	4	144	4	136
9.	Биологија	2	72	2	72	2	72	2	68
10.	Хемија					2	72	2	68
11.	Техника и технологија	2	72	2	72	2	72	2	68
12.	Физичко и здравствено васпитање	2	72	2	72	3	108	3	102
13.	Информатика и рачунарство	1	36	1	36	1	36	1	34
ИЗБОРНИ ПРЕДМЕТИ									
1.	Верска настава / Грађанско васпитање	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Други страни језик / француски	2	72	2	72	2	72	2	68
ОБЛИК ОБРАЗОВНО ВАСПИТНОГ РАДА									
1.	Редовна настава	24-27	918-1026	25-28	954-1062	28-31	1008-1116	28-30	952-1020
2.	Слободне наставне активности*1	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Допунска настава	1	36	1	36	1	36	1	34
4.	Додатна настава	1	36	1	36	1	36	1	34
ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА									
1.	Час одељенског старешине	1	36	1	36	1	36	1	34
2.	Ваннаставне активности*2	1	36	1	36	1	36	1	34
3.	Екскурзије	до 2 дана годишње		до 2 дана годишње		до 2 дана годишње		до 3 дана годишње	

*1 Ученик од понуђене три активности обавезно бира једну са листе.

*2 Ваннаставне активности могу бити: друштвене, културне, спортске, уметничке, научне...

Шестог марта 2025. године дошло је до измене термина тако да изборни програми су сада изборни предмети (Службени гласник РС бр.88/17, 27/18 др, закон 10/19, 6/20, 129/21 и 92/23)

3.1. ПЛАН И ПРОГРАМ НАСТАВЕ СНА

ФИЛОЗОФИЈА СА ДЕЦОМ

Разред: VII и VIII

ФОНД ЧАСОВА	недељно	1
	годишње	36
ЦИЉ	учења слободне наставне активности <i>Филозофија са децом</i> је да ученик овлада знањима, развије вештине и формира ставове који ће подстаћи и убрзати његов интелектуални развој и унапредити вештине размишљања, закључивања, самосталног, критичког и креативног мишљења.	

ОБЛАСТ/ТЕМА	ИСХОДИ По завршеној области/теми ученик ће бити у стању да:	САДРЖАЈИ ПРОГРАМА	НАЧИНИ И ПОСТУПЦИ ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА
Увод у Филозофију	– критички промишља и анализира питања и проблеме свог окружења – са пажњом слуша саговорника и комуницира са другима на конструктиван начин – јасно изрази сопствене мисли и осећања – практикује интелектуалну отвореност и радозналост – уважава релевантне аргументе – практикује толеранцију и разлике у мишљењу – искаже објективност и непристрасност у процени властитих и туђих становишта, поступака и постигнућа – сарађује са члановима групе којој припада и одупре се притиску групе на асертиван начин – препозна проблеме у свом непосредном окружењу и дискутује о могућностима њиховог решавања – развије осетљивост за социјални и културни контекст	- Појам добра/зла - Појам уметности - Појам правде - Појам слободе - Појам среће - Појам толеранције - Појам вршњачког насиља - Појам истине/лажи - Појам живота - Појам времена и простора - Појам пријатељства - Појам храбрости - Појам бога - Појам човека - Појам мудрости и знања - Појам света - Појам природе - Појам једнакости и различитости - Појам љубави	Програм је конципиран тако да су уз дефинисане исходе за крај разреда и кључне појмове, за сваку од четири тематске целине дати и садржаји. Приступ настави заснован на процесу и исходима учења подразумева да ученици развијају не само основна знања, већ да их искористе у развоју вештина историјског мишљења и изградњи ставова и вредности. Програм наставе и учења, у том смислу, нуди садржински оквир, а наставник има могућност да изабере и неке додатне садржаје уколико сматра да су примерени средини у којој ученици живе, или да одговарају њиховим интересовањима (програм се, на пример, може допунити и садржајима из прошлости завичаја, чиме се код ученика постиже јаснија представа о Филозофији. – <i>смислено</i>: повезивањем оног што учи са оним што зна и са ситуацијама из живота; повезивањем оног што учи са оним што је учио из Филозофије и других предмета;

	– учествује у расправи која доприноси атмосфери отворености и узајамног уважавања – преузме одговорност за сопствене поступке, однос према природном и друштвеном окружењу, – усвоји интелектуалне врлине истинољубивости		– <i>критички</i> : поређењем важности појединих чињеница и података; смишљањем аргумената;
Античка Филозофија		Грчка, Аристотел, Сократ, Платон , Мисао, Талес , Питагора , Марко Аурелио Стоичка филозофија, Сенека, Латинске мисли	
Филозофија у Средњем веку Европска Филозофија		Црква на истоку, Црква на западу , Тома Аквински	
		Еразмо Ротердамски, Томас Мор, Огинс Кант, Хегел,	

ГЛОБАЛНИ (ГОДИШЊИ) ПЛАН ПО МЕСЕЦИМА

СТАНДАРДЕ НАВЕСТИ СА ТУМАЧЕЊИМА: Програм слободне наставне активности *филозофија са децом* је инспирисан историјом филозофије, али његов циљ није да подучава филозофији. СНА *филозофија са децом* у центар ставља филозофско истраживање које подстиче децу да критички и самостално мисле, формирају, храбро и рационално аргументују своје ставове. СНА *филозофија са децом* доприноси остваривању општих исхода другог циклуса образовања и васпитања, као и развоју кључних и међупредметних компетенција.

Ослонац за остваривање програма представљају опште упутство које се односи на све СНА, циљеви и исходи образовања и васпитања одређени чланом 8 и 9 ЗОСОВА, опште међупредметне компетенције одређене чланом 12 ЗОСОВА, Стратегија развоја образовања 20-30, као и ово упутство које изражава специфичности програма *филозофије с децом*. Програм СНА *филозофија са децом* има подршку Међународног савета за филозофско истраживање са децом (ICPIC), Европске фондације за филозофирање са децом (SOPHIA), УНЕСКА, Америчког филозофског друштва, бројних националних организација и програма Европе, Америке, Аустралије, Јужне Америке, српског Центра за филозофско истраживање у образовању – филозофија за децу, Српског филозофског друштва.

КЉУЧНИ ПОЈМОВИ: Филозофија, Антика, Мисао, Сократ, Аристотел,

АКТИВНОСТ НАСТАВНИКА: Објашњава, показује, записује на табли, презентација

АКТИВНОСТ УЧЕНИКА: Записује, Слуша, Гледа , радионица,...

УПУСТВО ЗА ФОРМАТИВНИ И СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ: Праћење напредовања започиње иницијалном проценом нивоа на коме се ученик налази и у односу на шта ће се процењивати његов даљи рад. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и

давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Сваки наставни час и свака активност ученика су, у том смислу, прилика за регистровање напретка ученика и упућивање на даље активности. Наставник треба да одржи саморефлексију (промишљање ученика о томе шта зна, уме, може) и подстакне саморегулацију процеса учења кроз постављање личних циљева напредовања.

У настави орјентисаној на достизање исхода вреднују се процес и продукт учења. Да би вредновање било објективно и функционално, потребно је ускладити нивое циљева учења и начине оцењивања. Потребно је, тајође, ускладити оцењивање са његовом сврхом. У вредновању наученог, поред усменог испитивања, користе се и тестови знања. У формативном оцењивању користе се различити инструменти, а избор зависи од врсте активности која се вреднује.

Вредновање активности, нарочито ако је тимски рад у питању, може се обавити са групом тако да се од сваког члана тражи мишљење о сопственом раду и о раду сваког члана понаособ.

Потребно је комбиновати различите начине оцењивања. Увек је неопходно ученику дати повратну информацију како би уочио грешке и побољшао свој рад. Оцењивање тако постаје инструмент за напредовање у учењу. Важно је да наставник континуирано прати и вреднује, осим постигнућа ученика, и процес наставе и учења, као и себе и сопствени рад.

ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Како програм фаворизује активност ученика, планирање наставе подразумева најпре припрему простора у којем је традиционална учионица претворена у простор истраживачке радионице погодан за филозофију са децом. Важно је да у учионици има довољно места да се столице сместе у круг или полукруг, тако да могу једни друге да виде. У тој позицији ученици могу чешће и лакше да комуницирају и ступају у контакте једни са другима. Ученицима не треба дозволити да седе изван круга и да се на тај начин искључе из дискусије.

Улога наставника у радионицама филозофских истраживања подразумева вештину фасилитатора. Наставник нема за циљ трансфер знања и вредности, већ увођење ученика у тему, помагање деци да оно што већ постоји у њиховом духу искажу на артикулисан начин, да у сарадњи са другом децом, конструишу нова знања. Наставник води и прати ученике током процеса истраживања, представља кључне појмове садржаја, подстиче ученике да анализирају, пореде понуђене одговоре, траже алтернативе, откривају везе међу појмовима. Наставник прати интересовања ученика, подстиче радозналост, негује критички дух својих ученика, подстиче ученике на размишљање о вредностима, на култивисање врлина, аргументовање, истрајност и аутономно мишљење. Наставник подучава ученике помоћу упитаности, на рефлексиван и самокоригујући начин, као такав он је модел својим ученицима.

Наставник не користи уџбеник, већ стимулус, материјал који раније припреми да би мотивисао ученике, изазвао конфликт у мишљењу и патос за учење и истраживање. Стимулус провоцира тему и мотивише ученике за дискусију. Стимулус зависи од теме и узраста ученика. У филозофској радионици је то најчешће прича, али то може бити и слика, филм, етички конфликт, нечији поступак, песма, музика, провокативно питање, новински текст...

Филозофска питања која наставник припреми да би подстакао дискусију зависе од *вештина* које се тим питањима желе изградити код ученика. Питањима којима се тражи разјашњење (можеш ли то да објасниш, можеш ли да ми даш пример за, шта тиме хоћеш да кажеш...) изграђују се вештине дефинисања, објашњавања, давања примера, преиспитивања. Питањима којима се траже разлози, узроци и аргументи (зашто тако мислиш, на чему то засниваш, како то знамо...) изграђују се вештине формирања аргумената и претпоставки, образлагање, тражење разлога и узрока.

Питањима којима се испитују алтернативни ставови (можеш ли то да кажеш на други начин, постоји ли другачији став, а шта ако неко предложи да...) изграђујемо вештине прављења дистинкције, спекулисања, испитивање алтернативних ставова. Питањима којима се испитују

последнице (шта следи из тога што си рекла, да ли се тај став слаже са оним што је претходно речено, како би ти проверио да ли је то тачно...) изграђују се вештине имплицирања, доследности испитивања последица, проверавање. Питањима којима се испитују сама питања (какво је то питање, где смо стигли са тим питањем, да ли смо сад ближи одговору на наше питање...) развијамо вештине испитивања, анализирања, повезивања, сумирања.

Теме о којим се у радионицама расправља су отворени проблеми и питања која упућују на даље размишљање и истраживање, дискусију и сукоб различитих идеја, питања на које није могуће дати један, тачан, коначан одговор, питања на које ученици дају различите, често супротстављене одговоре. Филозофска питања нису емпиријска, не могу се решити рачунањем, гледањем у књигу и провером у искуству. Наставник може дозволити ученицима да и сами постављају питања.

Отворени филозофски проблеми (теме – питања) за дискусију би на пример били: шта значи бити срећан, како знамо да је нешто добро, шта је толеранција, зашто је важно говорити истину и да ли је некада добро лагати, шта је циљ нашег живота, шта је време, шта је то што нешто чини лепим, шта је пријатељство, храброст, вредности породице, правда, слобода итд.

Број питања и број часова по темама унапред није дефинисан. Једна тема може бити разматрана на два часа, идеално би било на сваком часу обрадити по једну тему тј. један проблем. За сваку тему и часове на којима се она обрађује, потребно је формулисати исходе који су рефлексција исхода за крај разреда и индикатора међупредметних компетенција, а садрже специфичности везане за конкретну тему/садржај.

У остваривању програма СНА *филозофија са децом* садржаји и теме се могу надовезати на програме предмета историје, српског језика и књижевности, психологије, наставом из уметности, рачунарства и информатике, са животом у школи и ваншколским искуством.

Литература коју наставник може користити у припреми филозофских истраживачких радионица:
– Радмила Бранковић-Сатон, Радмила Гошовић, Весна Гошовић, *Филозофија с децом, Приручник за наставнике*, Креативни центар, Београд, 2007,

– Михаил Епштејн, *Чему све уопште*, Службени гласник, Београд, 2020,

– Јустејн Гордер, *Софијин свет*, Геопостика, Београд, 1998,

– Ђурко Бруно, Грегурић Ивана, *Нови вал у филозофији*, Загреб, Јасенски и Турк, 2012,

– Ćurko, Bruno, Kragić, Ivana: *Filozofija za decu-primer Male filozofije*, Osijek: Život i škola, 2008,

– Lipman Matthew, *Philosophy for Children*, Thinking: the Journal of Philosophy for Children, 3, Montclair State, NY, USA 1996,

– Lipman Matthew, *The Educational Role of Philosophy*, Critical&Creative Thinking 1/1, Dubuque, Iowa, March 1993,

– Lipman Matthew, *Thinking Children and Education*, Kendal/Hunt Publishing Company, Dubuque, Iowa, 1993,

– Fisher, R., *Teaching Children to Learn*, Stanley Thornes, Cheltenham, UK 1995,

– Brenifier O., *La pratique de la philosophie 'a l'ecole primaire*, Paris, Alcofribas nasier 2007,

– Gregory, M., *Philosophy for Children and its Critics: a Mendham Dialogue*, 2011,

– E Marsal, T. Dobashi, B. Weber (Eds.): *Children Philosophize Worldwide: Theoretical and Practical Concepts* (pp. 23–46). Frankfurt: Peter Lang.

– Vansieleghem, N. & Kennedy, D, *What is Philosophy for Children, What is Philosophy with Children – After Matthew Lipman*. Journal of Philosophy of Education, 45(2), 171–182., 2011,

– Pešić, J. , *Sličnosti i razlike u konceptualizovanju kritičkog mišljenja*. Psihološka istraživanja, 14 (1), 5–23. 2011,

– Cleghorn, Paul (2002): „*Why Philosophy with Children?*”, *Education Review*, Vol. 15, No. 2, str. 47–51.

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Активности у филозофским истраживачким радионицама имају форму структурираног и дисциплинованог, одређеним правилима вођеног дијалога у којем ученици и наставник најпре

заједно читају причу (гледају, слушају филм...). Потом наставник, фацилитатор даје могућност (време) да ученици испитају своје мисли о причи (филму, слици...) и да размисле о ономе што их чуди или збуњује, о ономе што их је заинтриговало. Наставник пружа прилику да ученици размене сопствена мишљења са другом или са групом. Затим ученици, уз асистенцију тј. фино подешену подршку наставника, предлажу и демократски бирају питања за дискусију, исписују сва важна питања на табли.

На почетку дискусије наставник тражи од ученика да погледају да ли постоји неки појам који треба дефинисати, да ли постоје различите интерпретације појмова које треба разјаснити. Отварањем дискусије водитељ, наставник треба да се уздржи од личног изјашњавања и давања одговора на питања. Кроз дискусију ученици развијају критички смисаони дијалог. Учесници у дијалогу чине заједницу истраживача која покушава да пронађе најсмисаоније решење за проблем, да трага за истином, а не да покаже како је неко у праву а неко није. У овако замишљеном, сократском дијалогу влада дух заједнице истраживача који развија способност грађења својих идеја на идејама осталих учесника.

Иако наставник има план вођења дискусије, своју агенду, он мора знати када може да се повуче, да деци преда контролу и води истраживање са стране. На крају дискусије треба размислити о ономе о чему је дискутовано и о начину на који је дискутовано. Тема о којој се дискутује има једнаку важност за постизање циља као и начин на који се дискутује. У дискусију треба укључити и ученике који се сами не јављају. Завршна реч треба да буде кратка и не треба је коментарисати. Радионице филозофских истраживања програма *филозофија са децом* могу бити унапређене играма. У овом контексту игре имају функцију средства за подучавање и подстицање развоја ученика. Игре које се користе у програму филозофија са децом омогућују ученицима да вежбају вештине као што су планирање, постављање питања, расуђивање, посматрање нечега са различитих тачака гледишта, размишљање о новим идејама.

У филозофским истраживањима фацилитатор ће бирати оне игре које ће се најбоље уклопити у постизање задатог циља: вежбање креативног мишљења, концентрације, пажљивог слушања и памћења, вежбање говорења, размишљање о значењу веза међу речима, размишљање о узрочно-последичним везама, вежбању самодисциплине и говорења пред публиком, подстицања сарадње чланова групе, подизање енергије у групи, креативно хипотетичко мишљење ...

Упркос разликама међу играма, све оне код ученика играча подстичу независност, самопоуздање, сарадњу и уважавање. Оне, такође, подржавају вредности и позитивно понашање које је неопходно за односе у заједници.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Имајући у виду концепт програма, исходе и компетенције које треба развити, процес праћења и вредновања ученичких постигнућа не може се заснивати на класичним индивидуалним усменим и писаним проверама. Уместо тога, наставник треба континуирано да прати напредак ученика, који се огледа у начину на који ученици учествују у активностима, како дају креативна решења, како бране своје ставове, како аргументују, евалуирају, примењују, процењују последице итд.

Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретација, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиде последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, како решавају задатке који садрже аспекте истраживачког рада.

За неке садржаје прикладни су и други начини провере напредовања као што су нпр. квизови или улазни и излазни тестови како би се утврдили ефекти рада на нивоу знања, вештина, ставова. Евалуатори овог програма не морају бити само наставници који изводе наставу. Допринос процесу евалуације могу дати сама деца (само-евалуација), родитељи заинтересовани за резултате рада са

њиховом децом, али и колеге и стручни сарадници који могу даље користити резултате евалуације за планирање својих активности.

У *филозофији са децом* постоје многи елементи који утичу на различите циљеве образовања, тако да је потребно да одлучимо шта желимо да евалуирамо и колико ће евалуација бити селективна. Евалуациони упитници, најчешће направљени у виду евалуационих листова могу процењивати резултате когнитивног плана и односе у истраживачкој групи, затим метакогнитивне процесе, тј. критичко промишљање о сопственим мисаоним процесима и вештинама мишљења, као и промишљање о процесима и вештинама мишљења других чланова групе, потом мишљење о томе у којој се мери група понашала као заједница истраживача и шта ученици мисле о сопственом доприносу у остварењу циља часа, мишљење о сопственим и туђим идејама и предлозима за дискусију.

Вредновање ученичких постигнућа врши се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*. Ученици свакако треба унапред да буду упознати шта ће се и на који начин пратити и вредновати. Приликом сваког вредновања постигнућа потребно је ученику дати повратну информацију која помаже да разуме грешке и побољша свој резултат и учење.

Годишњи план

Област	обрада	утврђивање	укупно
I Увод у филозофију	3	3	6
II Античка филозофија	5	4	9
III Филозофија у средњем веку	5	5	10
IV Европска филозофија	5	6	11
укупно	18	18	36

СНА ДОМАЋИНСТВО ЗА 7. И 8. РАЗРЕД

Циљ учења слободне наставне активности *Домаћинство* је да ученици интегришу и функционализују знања стечена у оквиру различитих предмета у контексту свакодневног живота, да унапреде вештине и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала

Разред

Седми или осми

Годишњи фонд часова

36 или 34

ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	ИСХОДИ На крају програма ученик ће бити у стању да:	ТЕМЕ и кључни појмови садржаја програма
Компетенција за целоживотно учење Комуникација Рад са подацима информацијама Дигитална компетенција Решавање проблема	– одговорно испуњава обавезе потребне за живот у заједници / домаћинству; – преиспита сопствене и навике других чланова заједнице/домаћинства и утиче на њихову промену ка рационалном	САВРЕМЕНО ДОМАЋИНСТВО И ПОРОДИЦА Домаћинство. Организација домаћинства. Породица, односи и потребе у породици и њихово усклађивање. Формирање здраве породице.

Сарадња Одговорно учешће у демократском друштву Одговоран однос према здрављу Одговоран однос према околини Естетичка компетенција Предузимљивост и оријентација ка предузетништву	планирању, економичној потрошњи и развијању одговорних еколошких навика; – користи рачунарске апликације, 3D приказ грађевинског објекта и унутрашњег уређења домаћинства, уважавајући потребе савремене културе становања; – учествује у активностима уређења и заштите домаћинства и окружења у коме се оно налази; – анализира карактеристике савремене културе становања и повеже развој и значај урбанизма за побољшање услова живљења домаћинства; – правилно разврстава и одлаже отпад из домаћинства, припрема га и предаје на рециклажу; – образлаже на примеру у домаћинству употребу обновљивих извора енергије и значај топлотне изолације са уштедом енергије у домаћинству; – правилно и безбедно користи уређаје за загревање и климатизацију простора; – разликује природне од вештачких тканина, правилно их употребљава и одржава; – планира буџет домаћинства и управља њиме; – планира радну недељу, укључује и усклађује обавезе које има као појединац и у заједници/ домаћинству; – припрема и уређује простор за ручавање и формира културне навике приликом узимања хране;	Фазе породичног живота. Култура као начин живота и културно наслеђе. КУЛТУРА СТАНОВАЊА Породично домаћинство на селу и у граду. Породица и домаћинство. Функционалне целине домаћинства и њихове улоге. Технички апарати у домаћинству. Безбедност у домаћинству. Уређење домаћинства и околине у градској и сеоској средини. Економично коришћење и потрошња воде у градском и сеоском домаћинству. Уштеда енергије у домаћинству. Хемијска и микробиолошка исправност воде. Отпадне воде у домаћинству. Основни хигијенски захтеви домаћинства. Прикупљање, сортирање и одлагање отпада у домаћинству. КУЛТУРА ОДЕВАЊА Улога одеће и обуће у животу човека. Природни и вештачки материјали, њихова својства и употреба у домаћинству. Одржавање одеће, кућног текстила, и декоративног плана у домаћинству.
	– правилно се храни, води рачуна о сопственом здрављу и здрављу породице;-планира дневне оброке за своје домаћинство у складу са општим принципима правилне исхране уз уважавање потреба свих чланова домаћинства; – примењује основне технике и правила обраде и припреме	Одржавање и чишћење природних и вештачких материјала. Организација складиштења кућног текстила, обуће и одеће. Рециклажа кућног текстила и одеће. КУЛТУРА ПОНАШАЊА Планирање и расподела буџета. План набавке и избор артикала. План и припреме за путовање.

	намирница уз примену правилног руковања прибором, посуђем, справама и апаратима за припрему хране; – истражује и прави план набавке средстава за одржавање личне хигијене и чистоће домаћинства; – процењује значај и утицај информација и извора информација и повезује их са сопственим искуством ради решавања различитих проблемских ситуација; – комуницира на конструктиван начин; – процењује значај и утицај научних достигнућа на свакодневни живот; – осмишљава и предузима истраживање у решавању проблема, одговорно се односи према свом животу, животу других и животној средини; – критички процењује сопствени рад и рад сарадника у групи; – сарађује у тиму, поштујући разлике у мишљењу и афирмише толеранцију и равноправност у дијалогу.	Правила понашања у превозним средствима, у граду и на путовању. Савремена средства комуникације и претраживање различитих информација. СРЕДСТВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНЕ ХИГИЈЕНЕ И ХИГИЈЕНЕ ДОМАЋИНСТВА Значај воде за одржавање хигијене. Средства за личну хигијену. Козметичка средства. Кућна апотека. Материјали за опремање домаћинства Одржавање домаћинства Отпадни материјали у домаћинству. ИСХРАНА У ДОМАЋИНСТВУ Хранљиви састојци и животне намирнице. Класификација животних намирница према пореклу (биљне и животињске), улози у организму (енергетска, градивна, заштитна и регулаторна) и саставу. Енергетска вредност намирница. Потребе за састојцима хране зависно од узраста, занимања, пола, спољашње средине, здравственог и физиолошког стања организма. Рационална исхрана човека. Принципи рационалне исхране. Законски прописи, правилници о намирницама и квалитету хране. Последице неправилне исхране. Припремање хране, начини обраде намирница. Хигијенски услови приликом припремања хране. Одлагање, чување и конзервисање намирница. Апарати и машине за припремање, чување и обраду хране и намирница Загађујуће супстанце хране и мере заштите Адитиви Органска и ГМО храна Култура исхране и понашање за трпезом: послуживање и узимање хране, стоно посуђе и прибор.
--	--	--

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Програм слободне наставне активности *Домаћинство* намењен је ученицима седмог или осмог разреда основне школе. Циљ ове слободне наставне активности је да се интегришу и функционализују знања стечена у оквиру различитих предмета у контексту свакодневног живота, да се унапреде вештине и формирају навике у вези са важним активностима у свакодневном животу у области становања, одевања, исхране и употребе различитих материјала.

ПЛАНИРАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Током остваривања програма потребно је уважити високу образовну и мотивациону вредност активних и интерактивних (кооперативних) метода наставе/учења те кроз све програмске целине доследно осигурати да најмање једна трећина наставе буде организована употребом ових метода.

СНА-*Домаћинство* реализује се у седмом или осмом разреду са једним часом недељно. Препоручује се реализација наставе у групи од 10, а највише 15 ученика, у специјализованој учионици, опремљеној потребним наставним средствима, или у учионици која поседује рачунаре. Ради стицања увида у предзнања ученика, препоручује се да наставници који реализују наставу ове слободне наставне активности размотре садржаје програма наставе и учења следећих предмета: Свет око нас, Природа и друштво, Српски језик, Ликовна култура, Техника и технологија, Биологија, Физика, Хемија, Историја, Географија. Настава ове слободне наставне активности треба да пружи услове за интегрисање и функционализацију знања из различитих наставних предмета и свакодневног животног искуства, умења и формирање навика потребних за унапређивање квалитета живота, заштите, како сопственог здравља, тако и здравља других људи и очувања животне околине. У циљу развијања сарадничких способности и формирања вештина потребних у свакодневном животу, препоручује се да се настава реализује применом метода кооперативног учења у групама.

Наставник има потпуну слободу да прилагоди наставу специфичностима друштвене заједнице и природног окружења у коме се школа налази. Такође, ученици могу у складу са својим интересовањима, разматрати нека питања, истраживати, правити презентације, пројекте, паное, симулирати тв/ радио емисије, организовати дебате итд.

Програм учења се не базира на коришћењу уџбеника и дидактичких материјала који су специјализовано за њих направљени већ се ученици подстичу да користе што различитије информације и да имају према њима критички однос. Циљ је оснажити ученике да се ослањају на сопствене снаге, да развију осећај компетентности у раду са подацима. Иако се очекује да ће се ученици у великој мери ослањати на интернет као брз и лако доступан извор информација, треба их охрабрити да користе и друге изворе као што су књиге, старе фотографије и разговор са људима, староседеоцима, позивати у госте на часове родитеље који би могли учествовати у реализацији часа са више улога: презентовања њихове улоге у домаћинству, презентовања њиховог занимања. Такође, часовима могу присуствовати сведоци „минулих времена”, кустоси музеја, лекари, свештена лица који би разговарали и дебатовали са ученицима. Предлаже се, када год је то могуће, употреба ИКТ (алата за извођење образовно-васпитног процеса).

Број часова по темама и редослед тема нису унапред дефинисани. За сваку тему и наставне јединице потребно је формулисати исходе који су рефлексција исхода за крај разреда и индикатора међупредметних компетенција, а садрже специфичности везане за конкретну тему.

У програму слободне наставне активности *Домаћинство* постоји шест наставних тема: *Савремено домаћинство и породица*, *Култура становања*, *Култура одевања*, *Култура понашања*, *Средства за одржавање личне хигијене и хигијене домаћинства* и *Исхрана у домаћинству*.

ОСТВАРИВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА САВРЕМЕНО ДОМАЋИНСТВО И ПОРОДИЦА

У оквиру наставне теме *Савремено домаћинство и породица* ученици интегришу, функционализују знања, али и стичу знања о појмовима: породица, породица у ужем и ширем смислу, о фазама породичног живота, односима у породици и потребама савремене породице. У оквиру стицања знања о породици ученици уче о њеној улози у формирању културних потреба, навика и интересовања и развоју културног идентитета и припадности одређеној групи. Овакав приступ доприноси успостављању односа између појединца, породице и друштва, као и у успостављању релације „ми” и „други” што знања добијена у оквиру овог програма доводи у везу са знањима која се добијају у оквиру других предмета (српски језик и књижевност, географија, свакодневни живот у прошлости, грађанско васпитање, веронаука итд.). На исти начин се објашњава појам културно наслеђе, тако да ученици разумеју да се култура као начин живота (култура становања, одевања, исхране, понашања, рада) у прошлости испољава кроз наслеђе (материјално и нематеријално), а савремена култура – кроз савремени начин живота. У оквиру ове теме ученици би требало да направе план активности своје породице на дневном, недељном или месечном нивоу, и да истраже културно наслеђе своје породице.

КУЛТУРА СТАНОВАЊА

У наставној теми *Култура становања* ученици треба да науче да постоје различите врсте стамбеног простора, о могућностима за економично и целисходно коришћење тог простора, као и о могућностима прилагођавања стамбеног простора функционалним и естетским потребама чланова породице. Треба указати на важност и улогу стамбеног простора у нормалном функционисању и различитим фазама развоја једне породице. Стан/домаћинство треба разматрати као сложени скуп његових функционалних целина. Ученик треба да зна који су функционални, хигијенски и естетски захтеви које стамбени простор треба да испуни.

У овој теми треба размотрити начине уређења и одржавања стана/домаћинства према потребама чланова породице/домаћинства и према односу стан околина/окружење. У оквиру практичних вежби различите групе ученика треба да израде предлоге уређење стана/домаћинства у коме живе, поштујући потребе, склоности и активности особа које у њему живе (спортисти, музичари, писци, лица са специјалним потребама, деца, старе особе) и да међусобним извештавањем кроз дискусију одобре или унапреде предлоге. Утицај породице и појединца на уређење околине треба размотрити из угла градска/сеоска средина, асфалтирана/неасфалтирана улица и сл. Такође, треба размотрити уређење стана/домаћинства са различитих аспеката: функционално/ модерно/ практично/. Кроз дискусију са ученицима треба размотрити безбедност у домаћинству, на одржавање и безбедну употребу кућних апарата, ученике упутити да истражују и презентују уштеду топлотне енергије у домаћинству (правилна употреба кућних апарата, топлотна изолација стана, грејање стамбених простора). Организовати посету водоводу, хемијској и микробиолошкој лабораторији у истом, организовати дебату са ученицима на тему употреба воде у градском и сеоском домаћинству, зашто је неопходно економична употреба воде, да ли користити флаширану или „чесменску воду“ и проблему отпадних вода.

Кроз искуства деце треба указати на значај савремених апарата у домаћинству. У оквиру ове теме ученици се обучавају за њихову безбедну примену и разумевање конвенционалних ознака на апаратима у домаћинству. Такође, уче и о важности правилног избора и примене прибора и средстава за одржавање стамбеног простора и околине као и о селективном прикупљању отпада у домаћинству (класификација, рециклирање, разградивост отпада). У овом делу, ученици би могли и да покрену сакупљачку акцију секундарних сировина, да је прошире на целу школу и/ или локалну заједницу. За то би требало да направе тим, поделе улоге у тиму, осмисле све фазе акције, начин оглашавања, прикупљања и улагања новца који добију после продатих секундарних сировина. Такође, ученици могу да направе изложбу од кућног отпада: пластичних флаша, лименки, старе хартије, стаклене амбалаже. Изложба би могла бити и продајна, а зарађен новац

ученици би могли да употребе за хуманитарну акцију или за опремање кабинета/учионице (кутка) за домаћинство.

У оквиру ове теме препоручује се употреба апликација, софтвера, нпр. Sweet home или неке друге, уз помоћ које ученици могу да планирају, пројектују и уређују виртуални простор за живот. Ученици у паровима могу да направе пано, или кратки филм којим приказују класификацију, рециклирање и разградивост отпада у домаћинству. Овај део наставе ученици би могли да употпуне практичним радом, компостирањем биоразградивог отпада из домаћинства. У оквиру ове теме реализовати и вежбу пречишћавање воде. Било би упутно ученике упутити у прављење филтера за воду од природних материјала, у слојевима (за преживљавање у природи и измењеним условима живота).

КУЛТУРА ОДЕВАЊА

У оквиру наставне теме *Култура одевљања* ученици треба да науче: које улоге имају одећа и обућа у животу савременог човека (физиолошка, психолошка, естетска, функционална), да одећа и обућа могу бити направљене од природних и вештачких материјала, разлике у својствима природних и вештачких материјала, да врше избор тканине према својствима тканине и намени одеће, да на основу својстава тканине бирају начине за чишћење и чување одеће и обуће, значење ознака на декларацији одевних предмета. Овде би ученици могли да истражују изглед и крој неког одевног предмета (нпр. Ђачке униформе, одела за матурско вече) кроз векове и да направе модну ревију. Увод у ову област могла би бити посета локалном музеју или гостовање кустоса локалног музеја.

Важно је да ученици науче о избору материјала из угла улоге/намене одеће и обуће.

Кроз практични рад треба овладати вештинама одржавања одеће направљене од различитих материјала (прање, уклањање флека, пеглање, одлагање, пришивање дугмета), правилно читати и тумачити декларације на етикетама обуће и одеће, осмислити пано и представити одржавање одеће направљене од различитих материјала.

У овом делу наставе ученици могу да направе презентацију на тему Рециклирани памук и његова употреба. Такође, могу организовати прикупљачку акцију старе, памучне гардеробе, пронаћи која текстилна трговина откупљује стару гардеробу или организује акцију старо за ново. Нову гардеробу, зарађену тим путем, донирати прихватишћу за младе или сигурним кућама.

КУЛТУРА ПОНАШАЊА

Четврта тема *Култура понашања* треба да омогући ученицима да стекну/унапреде вештине у важним и свакодневним активностима у области културе понашања: куповини, комуникацији и путовањима. У области куповине мисли се на правилан избор потребних (не сувишних) артикала, планирање и правилну расподелу кућног буџета. Информисање о квалитету артикала путем информационих и комуникационих технологија, поред тога што омогућава правилан/најбољи избор, омогућава и уштеду новца и времена. Такође, примена информационих и комуникационих технологија омогућава и успешно планирање и реализацију путовања. Одабир дестинације, резервација и куповина карата се, на пример, данас много лакше обављају уз помоћ информационих технологија.

Савремена средства комуникације данас омогућавају бољу информисаност и лакшу комуникацију са пријатељима, члановима друштвених група којима припадају као и са члановима уже и шире породице. Ученици треба да кроз практичне примере и реализацију науче о употреби (техничкој примени) ових средстава, али и о састављању сажетка разговора, писма, поруке, тако да не изоставе суштину (зашто некога зову или шта је предмет поруке или писма, е-маил-а).

У оквиру ове теме ученици треба да овладају вештином писања и упућивања једноставних писаних форми биографије, захтева, молби и жалби. Ово подразумева податке: коме је намењено, истицање предмета, неопходних/релевантних информација и потребне податке о подносиоцу (име и презиме, адреса, контакт телефон и други биографски подаци). Како би наведено увежбали,

ученици могу да покрену неку иницијативу у школи и да дозволу и мишљење траже електронским путем од директора, Наставничког већа и сл.

У оквиру ове теме ученици у групама треба да направе план буџета и набавки, направе избор артикала на основу података о квалитету и цени артикала, планирају путовање, направе буџет и план обиласка културно-историјских знаменитости. Одраде вежбу званичне кореспонденције као: писање биографије, упућивање захтева, молби, жалби и сл.

СРЕДСТВА ЗА ОДРЖАВАЊЕ ЛИЧНЕ ХИГИЈЕНЕ И ХИГИЈЕНЕ ДОМАЋИНСВА

Ова тема ће омогућити ученицима да разврставају хемикалије на козметику, личну хигијену, кућну хемију, правилно употребљавају исте и укажу на важност познавања и правилног читања ознака на истим. Ученици треба да истраже и да направе план набавке кућне апотеке и апотеке за путовање. Како и чиме могу да заштите дрво, метал и зидове од атмосферског утицаја, такође треба да истраже како да уклоне мрље са стакла, намештаја, металних предмета, одеће и обуће у домаћинству. Ученици могу да истражују у групама и резултате презентују на пану, Power Point презентацијом, кратком анимацијом или усмено.

ИСХРАНА У ДОМАЋИНСТВУ

Наставна тема *Исхрана у домаћинству* ће омогућити ученицима да истражују и упознају се са „органском производњом хране”. Да истраже планирају буџет и за исхрану свог домаћинства ако користе „органску храну” и храну која није органска, са посебним освртом на ГМО. Ученици треба да се упознају са термином „правилна исхрана” и да испланирају потрошачку корпу за једно домаћинство. Ученици треба да истраже и презентују потребе за градивним, енергетским и заштитно регулаторним састојцима хране, у зависности од узраста, врсте занимања, пола, климатских услова, здравог и физиолошког стања организма. Шта су последице неправилне исхране? Ученици би требало да упознају прописе и правилнике који се односе на храну. Такође, овде се учи о мерама заштите хране од загађивања, правилном одлагању, чувању и конзервирању намирница (физичке, хемијске и биолошке методе), како се припрема храна, који су начини обраде намирница како да намирнице током припремања не изгубе хранљиве вредности, који су хигијенски услови приликом припремања хране, како се правилно рукује и како се одржавају машине за обраду намирница и апарата за чување хране. Култура понашања за трпезом и култура исхране се демонстрирају. Такође, ученици презентују националну и светске кухиње (ово се може реализовати и кроз школску манифестацију Међународни дан језика, где ће у једном сегменту бити приказане гастрономије земаља чији се језици и култура презентују).

У оквиру ове теме планиране су вежбе које се могу изводити у групама: састављање јеловника (расподела укупних енергетских потреба по појединим оброцима у току дана (кроз симулацију ситуације одласка код нутриционисте по савет: детета спортисте, потхрањене особе, особе са вишком килограма, труднице, детета у пубертету).

Ученици могу да истражују навике у исхрани код нас и у свету, као и последице тих навика. Увежбавају припрему хране у сировом стању, као што су: салате и сокови од воћа и поврћа, припремају млечне напитке, воћни јогурт, као и десерт.

ПРАЋЕЊЕ И ВРЕДНОВАЊЕ НАСТАВЕ И УЧЕЊА

Вредновање ученичких постигнућа врши се у складу са *Правилником о оцењивању ученика у основном образовању и васпитању*. На почетку сваког часа, наставник пружа ученицима могућност да сами себе процене у теми часа која ће се обрађивати (базирано на дотадашњим стеченим знањима у другим наставним предметима или свакодневном животном искуству). То се може реализовати тако што ће ученици проценити своје знање на стикеру, а наставник залепити те стикере на помоћној табли и сл. За ову намену наставници могу позвати ученике да подигну онолико прстију своје шаке којом оценом процењују своја предзнања (један прст одговара оцени недовољан (1), пет прстију одговара оцени одличан (5). Такође, наставник позива ученике на крају сваког часа да процене себе, у смислу, колико су напредовали у стицању знања, вештина, формирању ставова, током часа. То би, уједно, могла бити и ученичка евалуација наставниковог

рада на часу. Наставник сваку врсту оцењивања јасно и прецизно образлаже ученику, поштујући његов интегритет. У *Домаћинству* као слободној наставној активности најважније је да наставник прати напредак ученика у вештинама комуникације (вршњачкој и са одраслима), критичког мишљења, мотивисаности, предузимљивости, организацијским вештинама, културним навикама, односу према сопственом здрављу, здрављу његове околине, као и о бризи за очување животне средине, креативности и решавању проблема. Наравно, наставник уз помоћ одељењског старешине и ПП-службе је способан да примени прилагођавање метода, али и садржаја за ученике са посебним потребама у наставном процесу. Наравно, то се односи и на израду посебног наставног материјала, као и правила оцењивања.

Линкови ка референтним сајтовима:

https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_bezbednosti_hrane.html

<https://www.vet.minpolj.gov.rs/projects/sr/den/>

<https://www.efsa.europa.eu/en>

http://www.dnrl.minpolj.gov.rs/lat/o_nama/hrana.html

<https://www.muzejisrbije.rs/>

https://www.nb.rs/pages/article_link.php?id=109

<http://192.168.8.1/html/guide.html?randid=1004436850?updatadirect=www.sepa.gov.rs>

<http://www.sepa.gov.rs/>

https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_upravljanju_otpadom.html

<https://kompanije.co.rs/kategorija/otkup-i-prodaja-sekundarnih-sirovina>

<https://www.paragraf.rs/propisi/pravilnik-nacinu-skladistenja-pakovanja-obelezavanja-opasnog-otpada.html>

<https://www.ekologija.gov.rs/dokumenta/upravljanje-otpadom/pravilnici>

<https://www.ekologija.gov.rs/dokumenta/upravljanje-otpadom/pravilnici>

<https://www.who.int/>

<http://etnokutak.com/blog/koji-su-stari-zanati/>

СНА БОРАВАК У ПРИРОДИ И ПЛАНИНАРЕЊЕ ЗА 5. И 6. РАЗРЕД

Назив

БОРАВАК У ПРИРОДИ И ПЛАНИНАРЕЊЕ I

Циљ програма је да се ученици кроз стицање знања, усвајање вештина, формирање ставовова и вредности мотивишу и оснаже за безбедан и одговоран боравак и кретање у природи.

Разред

Пети, шести

Годишњи фонд

36 часова

часова

Опште међупредметне компетенције	Исходи По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:	Тема и кључни појмови садржаја програма
Компетенција за	– Аргументовано образложи	ЧОВЕК И ПРИРОДА
целоживотно учење. Решавање проблема.	смисао и значај боравка и кретања човека у природи; – Искаже интересовање за боравак и кретање у природи;	Човек и природа - трајна и нераскидива веза. Циљеви, смисао и значај боравка и кретања човека у природи.

Одговорно учешће у демократском друштву. Сарадња. Комуникација. Одговоран однос према здрављу. Одговоран однос према околини. Дигитална компетенција. Рад с подацима и информацијама. Естетичка компетенција.	- Очување природе посматра као обавезу и одговорност; - Разликује начине боравка у природи и врсте планинарских терена; - Доведе у везу правилан избор опреме са безбедношћу боравка и кретањем у природи; - Наведе принципе правилног паковања ранца; - Наведе најчешће опасности и повреде у природи, начине правилног реаговања и могућности да се опасност избегне; - Наведе препоруке Планинарског савеза Србије за безбедан боравак у планини; - Наведе бројеве хитне помоћи, полиције, ватрогасаца и горске службе спасавања;	Природа као место учења, примене научног и успостављања равнотеже духа и тела. Очување природе човекова обавеза и одговорност. Историја организованог планинарског покрета у свету и код нас. Планинарски савез Србије и планинарски клубови. Обележавање Међународног дана планина и Дан пешачења. Знаменити планинари. БОРАВАК И КРЕТАЊЕ У ПРИРОДИ Планинарски терени и објекти. Начини боравка у природи Опрема за боравак и кретање у природи. Субјективне и објективне опасности у природи, превенција и начини реаговања. Најчешће повреде у природи, прва помоћ и спасавање. Јавне службе од значаја у опасним ситуацијама. Припрема за боравак у природи. Оријентација у природи. Технике кретања.

- Одреди стране света помоћу компаса, звезде северњаче и сунца и оријентише се у природи користећи дигиталну опрему и информационе технологије;
- Искупује позитиван став према физичкој припреми као предуслову за безбедан боравак и кретање у природи;
- Наведе и опише основне технике кретања у природи;
- Опише утицај метеоролошких елемената и појавана боравак и кретање у природи и препозна предзнаке лепог и лошег времена;
- Образложи како се у природи прави заклон од невремена;
- Наведе и образложи примере правилне исхране и хидратације пре, током и након боравка и кретања у природи;
- На сликама препозна и отровне

**УТИЦАЈ ВРЕМЕНСКИХ
УСЛОВА НА
БОРАВАК И КРЕТАЊЕ У
ПРИРОДИ**

Утицај метеоролошких елемената и појава на боравак и кретање у планини.
Предзнаци лепог и лошег времена.
Прављење заклона од невремена.

**ИСХРАНА И ХИГИЈЕНА ТОКОМ
БОРАВКА И КРЕТАЊА У
ПРИРОДИ**

	биљке из природе; - Наведе основна правила одржавања хигијене током боравака и кретања у природи; - Дискутује о одговорном и неодговорном понашању према себи, другима и природи; - Образложи значај и начине и комуникације у групи која борави и креће се у природи; - Искáže солидарност и спремност да реагује у ситуацији угрожености безбедности и здравља чланова групе; - Објасни значај планирања за боравак и кретање у природи - Наведе основне елементе дневника који се води током боравака у природи; - Доживи и забележи лепоту природе;	Правилна исхрана и хидратација у припреми за боравак у природи, током боравака у природи и после напорне физичке активности. Отровне и штетне биљке у природи. Хигијена током боравака и кретања у природи.
		КОДЕКС БОРАВКА И КРЕТАЊА У ПРИРОДИ Одговоран однос према себи, другима и природи. Сарадња, комуникација и решавање проблема у организованој групи која борави и креће се у природи.

		ОРГАНИЗАЦИЈА ИЗВОЂЕЊА ПЛАНИНАРСКИХ АКТИВНОСТИ
		Припрема и израда плана акције. Реализација акције. Планинарски дневник. Естетски доживљај боравка и кретања у природи.

УПУТСТВО ЗА ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКО ОСТВАРИВАЊЕ ПРОГРАМА

Слободна наставна активност *Боравак у природи и планинарење I* нуди се ученицима петог и шестог разреда. Иако постоји програма истог имена за 7. и 8. разред он није наставак јер ученици могу изабрати само један од ова два програма који су по концепцији, циљу као и по садржају и исходима слични с тим да је, сразмерно узрасту ученика, *Боравак у природи и планинарење II* нешто захтевнији у погледу садржаја и исхода. Када га ученици изаберу програм је за њих обавезан а успех се изражава описном оценом и не утиче на општи успех.

Смернице за реализацију програма наставник може наћи у *Општем упутству за остваривање свих СНА* као и у овом упутству које је детаљније и изражава његову специфичност.

Упориште за програм налази се у чињеници да ученици овог узраста, чак и они који живе у мањим срединама, недовољно борава у природи, да се слабо крећу, као и да се реткоу слободно време друже кроз заједничке активности које се одвијају напољу и које могу бити истовремено и едукативне и забавне. Ученици узраста од 11 до 13 година су у периоду интензивног физичког раста и развоја када им је потребно да се крећу, да буду на чистом ваздуху и у друштву вршњака. Постоје бројне студије у свету и код нас које указују на штетно дејство претеране употребе нових технологија јер захтевају боравак у затвореном простору без физичке активности и непосредног дружења што на овом узрасту може оставити штетне последице. Из циља програма, а и саме чињенице да се он реализује у учионици са једним часом недељно, јасно је да он не замењује боравак ученика у природи али има снагу да их мотивише да то раде чешће, организовано и безбедно преко планинарских клубова којих има широм земље. Осим те мотивационе функције, програм треба да припреми, оснажи ученике за такве активности кроз стицање неких основних знања о боравку и техници кретања у природи, кроз формирање вештина које се могу развијати у условима учионице и кроз усвајање позитивних ставова и вредности према боравку у природи. Наставник може да осмисли и активности које би се реализовале као двочас, у непосредном окружењу школе (уколико је то погодно), где би ученици имали прилику да на очигледнији начин обраде неке садржаје програма нпр. упознавање са лековитим биљкама или оријентација у простору, али мора се нагласити да нису предвиђене активности где наставник води ученике у природу без лиценцираног водича. Програм ће имати најбољи ефекат ако се његови садржаји повезују са наставом обавезних предмета, ако школа ученицима понуди ваннаставне активности које га подржавају као што су организација једнодневних излета у природи са лиценцираним водичима, осмишљавање екскурзија које се реализују у природи, ако школа има стеноу за слободно пењање и ако успостави сарадњу са планинарским клубовима, покретом извиђача или клубовима за оријентиринг.

Као и код других слободних наставних активности, да би ученици могли да направе правилан избор у складу са својим интересовањима и да би родитељи били упознати шта се нуди, потребно је да школа припреми презентацију о садржају програма *Боравак у природи и планинарење I* као и о начину како се он реализује.

Садржај програма дат је у оквиру тематских целина: *Човек и природа; Боравак и кретање у природи; Утицај временских услова на боравак и кретање у природи; Исхрана и хигијена током боравка и кретања у природи; Кодекс боравка и кретања у природи; Организација извођења планинарских активности*. За сваку тему дати су кључни појмови садржаја и очекивани исходи што су и главне смернице наставнику за реализацију програма који је тако конципиран да пружа простор и за развој више међупредметних компетенција од којих се издвајају *Одговоран однос према здрављу и Одговоран однос према околини*. Редослед наведених исхода не исказује њихову важност јер су сви од значаја за постизање општег циља програма и развој међупредметних компетенција.

При планирању часова помоћ могу бити текстови/презентације који се налазе на сајту Планинарског савеза Србије <https://pss.rs/o-savezu/komisije/komisija-za-planinarsko-obrazovanje-kpo/>, њихови приручници *2. сигуран корак* и *Планинарство - боравак у природи 1*, затим Планинарски дневник као и други извори информација који се односе на боравак у природи и планинарење.

За остваривање програма није потребан специјализован кабинет нити сала за физичко васпитање као ни наменска дидактичка средства и уџбеници али су добродошли неки предмети који ће учинити наставу очигледнијом (нпр. компас, географске карте, ранац, планинарски штапови).

Програм треба тако реализовати да фаворизује активност ученика, повезивање школског и ваншколског искуства, учење путем решавања проблема, сарадњу и тимски рад, као и употребу савремених технологија у образовне сврхе. Динамика рада се постиже комбиновањем различитих техника рада са ученицима, као што су: презентације, демонстрације, мини предавања, студије случаја, симулације, играње улога, дебате, рад у паровима и малим групама, квизови, групна анализа погледаног филма, гостовање стручњака, посете различитим дешавањима, укључивање у акције.

Програм не садржи препоручени број часова по темама и кључним појмовима. Наставник има слободу да планира своје и ученичке активности водећи рачуна да у предвиђеном фонду часова обради све теме. У суштини, иако је програм дат по темама у непосредном раду са ученицима, треба тежити интегрисаном приступу где нека активност, подстицај, садржај представља само подлогу за рад на више кључних појмова које треба међусобно повезати. Планирање слободне наставне активности мора бити у извесној мери флексибилно како би се испоштовала ученичка интересовања, а такође треба да обезбеди да се све теме програма остваре. При планирању наставник треба да посвети посебну пажњу избору подстицаја којима ће ученике увести у тему или им представити кључне појмове садржаја. Подстицаји треба да буду атрактивни, примерени узрасту ученика, разноврсни (филмови, слике, приче, статистички подаци...) да покрећу на размишљање, постављање питања, тражење информација...

Програм има природну везу са обавезним предметима, пре свега са предметима *Физичко и здравствено васпитање, Географија, Биологија али и са Физиком, Математиком, Информатиком и рачунарством, Техником и технологијом, Историјом, Ликовном културом*. Такође, програм има корелацију са слободном наставном активношћу *Вежбањем до здравља*, посебно ако ученик изабере нпр. у 6. разреду ту СНА, а у 7. или 8. разреду *Боравак у природи и планинарење II*. Обе слободне наставне активности имају сличан концепт. То се препознаје у упутству за остваривање *Вежбањем до здравља где се наводи*: "Програм се природно надовезује на садржај програма предмета *Физичко и здравствено васпитање* и не захтева посебан

простор и опрему. Увидом у исходе може се видети да је фокус програма на вежбању као вредности, стицању релевантних знања о вежбању, здрављу и исхрани, као и развоју позитивних ставова који ће допринети да ученик самостално, без присиле одраслих, бира да се храни правилно и уместо седења у затвореном простору за компјутером изађе напоље и физички буде активан са својим вршњацима”.

У раду се треба ослањати на оно што су ученици сазнали проучавајући наведене предмете али уз опрез како се не би десило да ова слободна наставна активност постане простор за проверу знања о рељефу или екологији. Лепо је да ученици знају нпр. називе планинских врхова и о томе се са њима може разговарати али то није циљ овог програма. О томе ће најбоље учити када буду кренули да се пењу на планине али до тога неће доћи ако ученици не препознају вредности боравака у природи и дружења са другим планинарима.

Наставници треба да искористе сваку прилику да у рад укључе ученичка ваншколска знања и вештине у вези њиховог боравака у природи. У групи ће увек бити ученика са различитим искуством у вези са њиховим боравком у природи и зато треба, кад год је то могуће и погодно, искористити вршњачко подучавање. На пример, уколико у групи постоји ученик који има искуство боравака у природи као извиђач или је са родитељима планинарио или лето проводи код бабе и деде у планинском селу, наставник може да организује активност где ће он/она водити час и поделити са другим ученицима своја искуства и размишљања о боравку и кретању у природи.

У наставку упутства за сваку тему из програма дата су појашњења за кључне појмове, смернице за рад, идеје и препоруке за подстицаје, а информације о праћењу напредовања и вредновању ученика налазе се у *Општем упутству за остваривање слободних наставних активности* које се може наћи на сајту w.w.w.zuov.gov.rs.sna

ЧОВЕК И ПРИРОДА

Тема *Човек и природа* може се назвати уводном јер има функцију упознавања ученика са програмом и подстицања радозналости за даљи рад. На почетку треба представити садржај програма, затим на који начин ће се радити на часовима и шта су очекивани исходи како би ученицима био јасан циљ ове слободне наставне активности која не замењује боравак и кретање у природи већ треба да допринесе мотивисању и припреми за такве активности. У току рада на овој теми али и на свим осталим, треба континуирано наглашавати централну поруку програма а то је *безбедност и одговоран однос према себи, другима и природи*. То значи да треба подстицати ученичку фасцинацију боравком и кретањем у природи али без подршке авантуризма, ризичног и неодговорног понашања било које врсте.

На који начин ће наставник започети рад на трајној и нераскидивој вези између човека и природе је његов избор али свакако су добродошли видео записи који показују разноврсност и лепоту природе на планети Земљи (нпр. неки делови из видеа [\(13\) BEAUTIFUL PLANET | Најлепша места на Земљи – YouTube](#)). Након гледања таквих снимака треба одвојити време за разговор о утисцима ученика, о могућим страховима од боравака у природи, дилемама уколико их имају као и о човековом односу према природи. Ученици имају довољно предзнања о еколошким проблемима те их о томе не треба пропитивати већ треба укључити неке подстицаје који ће код њих изазвати осећања (нпр. љутњу), потребу да се реагује, испољавање ставова и посматрање природе као вредности у животу човека. Као могуће подстицаје предлажемо две песме. Једна је *Еколошка песма* Јелене Петошевић ([Yelena - Eko \(official video\) \(youtube.com\)](#)) и песма Момчила Бајагића Бајаге *Овај свет се мења* [Ovaj svet se menja \(Official lyrics video 2020\) \(youtube.com\)](#). Ученици могу погледати и ефектан анимирани филм *MAN (Pogledajte ironiju o našem uticaju na planetu - crtani film) (youtube.com)*. Циљ оваквих активности, где се супротстављају лепота природе и негативан утицај човека и његове индустрије на природу, јесте

да се обесмисли равнодушност према овом проблему по принципу - није то проблем појединца, не може се ништа уради и сл. и да се подржи лична одговорност и проактивност ученика у заштити природе. То ће се касније уклопити у тему *Кодекс боравка и кретања у природи* која захтева од сваког планинара да је својим боравком у природи ни на који начин не угрози.

Ученицима ће свакако бити интересантан садржај који се односи на питање зашто човек иде у природу, какви су то изазови. Најбољи начин да се на то питање добије одговор јесте да се пронађе особа из окружења (наставник, родитељ, бивши ученик) која има искуство боравка у природи и планинарењу која би разговарала са ученицима на ту тему и указала да се ту не ради само о физичкој активности. За очекивати је да ће за ученике бити најатрактивнија прича о освајању високих планинских врхова као изазову и метафори човекове борбе сасамим собом и датим околностима (природом) али наставник треба да инсистира да је сваки боравак у природи благотворан. Уместо госта планинара, као подстицај за разговор могу се користити и неки филмови (нпр. [Why do I hike | Award Winning Documentary 2020](#)) или текстови у којима се описују осећања планинара током боравка у природи, изазовима које су имали, зашто нису одустајали упркос тешкоћама, доживљају равнотеже духа и тела, дружења са другим планинарима. Такве текстове наставник може да нађе у књизи *Приче са планине* коју је припремио М. Ердељан.

Уз ове активности обавезно треба укључити лична искуства ученика и њихова промишљања о значају боравка у природи за човека. Наставник може да припреми мини предавање о позитивном утицају боравка у природи на све аспекте човековог живота, његово физичко и ментално здравље, квалитет друштвених веза, осећај постигнућа и самопоуздања. За те потребе може се користити презентација [Boravak u prirodi - zašto je važno \(youtube.com или Bolji san, jak imunitet i više motivacije... Ovo su zdravstvene dobrobiti boravka u prirodi \(youtube.com\)](#). Уместо мини предавања наставник може да организује гостовање лекара, психолога који ће то стручно објаснити или може пустити филм о томе (о доброби по психичко стање људи: <https://www.youtube.com/watch?v=KFilTqymoU>).

Један час свакако треба одвојити за рад на природи као великој “учионици”. Ученике треба питати шта се све може научити током боравка у природи и шта се све може применити у природи од онога што је научено у школи, наравно имајући у виду који разред похађају.

Након ових садржаја и активности ученици треба да се упознају са историјатом планинарског покрета у свету и код нас, како данас функционише Планинарски савез Србије и планинарски клубови, како се обележавају Међународни дан планина 11. децембар и Дан пешачења. Уз презентацију о садашњим активностима планинарских клубова може се приложити кратки филм о клубу који је најближи месту одакле су ученици као што је нпр. видео снимак [Planinarski Klub Leskovca - HISAR 04.08.2024. \(youtube.com\)](#). Ученике треба упутити да истажују како би дошли до следећих података. Прво планинско друштво основано је у Лондону 1857. (www.alpine-club.org.uk) и било је елитистичко (намењено члановима повлашћених друштвених слојева). Њихов мото је био *Где ти је воља ту ти је пут*. Корени планинарског покрета у Србији зачети су у Свилајнцу 1875. године и везују се за Јулија Драшкоција, апотекара и наставника гимназије у Свилајнцу (више детаља о томе може се наћи у монографији *Планинарство у општини Свилајнац*, Слободана Васића). Прва планинарска организација основана је 1901. године као Српско планинско друштво. Планинарски савез Србије основан је 1948. године. Планинарски савез данас окупља 198 планинарских клубова/друштава широм Србије са више од 21000 чланова, има више од 300 лиценцираних водича и Горску службу спасавања са 250 обучених спасилаца. Ученике треба упутити да посете сајт Планинарског савеза Србије ([Planinarski savez Srbije | PSS | Republika Srbija](#)) и открију које све податке садржи од актуелних вести, календара догађаја до информација о планинарским теренима и објектима. Уз овај садржај свакако треба придодати и представљање Међународног дана планина који се обележава 11. децембра и Дан пешачења који није фиксиран већ се за сваку годину одређује.

Како планинарски клубови увек имају добру понуду активности за Дан пешачења наставник може да предложи ученицима и њиховим родитељима да се укључе и да “осете” нешто од онога што ће у оквиру овог програма проучавати.

Рад на теми се завршава представљањем знаменитих планинара. Они могу бити и страни и домаћи али са интересантном биографијом. И овај сегмент се може поверити ученицима али не мора увек бити израда презентација, може да се уради и као кратки играказ или у форми интервјуа где би један ученик био новинар а други би глумио познатог планинара. Наставник ће направити избор знаменитих планинара а као идеју предлажемо лик и дело Јосифа Панчића (лекар који је волео природу и биљке а сам је рекао да је преокрет у његовом животу донело пењање на планину Ртањ) и Јована Цвијића (географ који је највише боравио на планинама источне Србије) који су до својих највећих научних достигнућа дошли зато што су били заљубљеници у природу и пуно времена су проводили у природи. За реализацију овог сегмента прве теме ученици могу да потраже помоћ од наставника биологије и географије и да са њима заједнички дођу до што више података о овим знаменитим планинарима.

Ученике ће вероватно интересовати и биографије планинара који су освајали највише врхове планина широм света као и о опасности којима су били изложени. Наставник може да тражи од ученика да наведу које особине су ти људи морали имати да би постигли такве резултате. Циљ је да дођу до тога да се ради о људима који су били предузимљиви, истрајни, доследни, одговорни, солидарни, сарадљиви јер се такви подухвати не могу остварити смаостално. Активност треба завршити са оним што је и мото програма: *Одговоран однос према себи, другима и природи*. За ученике које посебно интересује освајање највиших врхова планина наставнике може да препоручи неки од бројних филмова који ће код куће погледати и касније на часу поделити утиске (нпр. [Silent Hiking The Himalayas for 16 days \(youtube.com\)](https://www.youtube.com/watch?v=XRupA2nyEpQ)).

БОРАВАК И КРЕТАЊЕ У ПРИРОДИ

Као увод у тему ученици могу погледати слике или снимке боравака људи у природи којима се као у претходној теми наглашава лепота природе, хармонија човека и природе (нпр. <https://www.youtube.com/watch?v=XRupA2nyEpQ>). Међутим, ова тема је корак даље јер треба да обезбеди ученицима конкретна знања за безбедан боравак и кретање у природи. На почетку ученици треба да се упознају са врстама планинарских терена и објеката. То може бити само на информативном нивоу уз коришћење одговарајућих фотографија. Планинарски терени су: маркиране планинарске стазе, уређена пењалишта, полигони за планинарску оријентацију, адреналин паркови. Планинарске стазе се према намени деле на: пешачке стазе у природи, планинарске стазе, трансверзале/обилазнице, стазе за планински бициклизам и стазе за посебне намене. Планинарски путеви и стазе се по дужини деле на путеве и стазе краћег трајања (1-3 дана), средњег трајања (3-7 дана) и дугог трајања (дуже од 7 дана). По захтевности стазе могу бити лаке (није потребна помоћ руку, довољно су широке и добро уређене, преоручује се коришћење пешачких штапова), захтевне (понекад је потребна помоћ руку), врло захтевне (већа разлика у надморској висини, неопходно помагање рукама а коришћење шлема и друге заштитне опреме је обавезно). Према опремљености разликујемо осигуране планинарске путеве и осигуране пењачке путеве (виа ферата). Планинарски објекти су: планинарски домови, планинарске куће, планинарска склоништа, бивак, планинарски центар за обуку и усавршавање и планинарски камп.

У наставку је потребно представити различите начине вишедневног боравака у природи као што су: камповање, боравак у чврстим објектима, биваковање. То је прилика да наставник провери каква искуства ученици имају са бораваком у природи, односно да ли су некад камповали или били у неком планинарском објекту, да ли имају искуство у подизању шатора. Уколико има

услова, наставник може у школском дворишту да организује да ученици уз његове инструкције сами подигну шатор, а затим га сруше и правилно спакују.

За безбедан боравак и кретање у природи један од предуслова је адекватан избор опреме. Она може бити врло различита у зависности која је активност у питању, колико дуго се борави у природи, које је годишње доба и друго. За увођење ученика у овај кључни појам теме може се искористити активност где ученици треба да замисле да се спремају за дводневни излет у оквиру ког ће се пењати на оближњу, нижу планину, почетак је септембра и спаваће једну ноћ под шаторима. Ученици се деле у мале групе од по 3-4 члана и имају задатак да напишу списак опреме које треба понети како би били безбедни на излету. За тај задатак имају 10-15 минута. Наставник чита списак сваке групе и идентификује групу која је не само највише важних делова опреме навела (шатор, врећа за спавање, вода) него и која је мислила на важне ситнице као што су ханзапласт, крема за заштиту од сунца или комараца, термос, лампа, качкет/капа, шибице/упалач и сл. Такође, треба скренути пажњу и на опрему која се нашла на списку а која је непотребна, неадекватна или планирана у неадекватној количини за боравак и кретање у природи.

Након те активности наставник треба да каже ученицима нешто више о опреми за боравак и кретање у природи фокусирајући се на избор одеће и обуће. Потребно је да уз излагање наставник припреми одговарајуће фотографије опреме. Наставник може да ученицима поставља питања којима ће их подстаћи да сами закључе о чему треба водити рачуна при том избору. Циљ је да заједнички дођу до тога да обућа мора бити удобна, стабилна, да “дише”, а да одећа треба да обезбеди човеку да остане сув (заштита од спољашње и унутрашње влаге), да одржи топлотну равнотежу тела (од хладноће не штити дебела одећа већ ваздух између више слојева одеће), да заштити од сунца, ветра, да обезбеди лакоћу покрета. Ученици треба да се упознају са изразом *активни веш* и да радећи у паровима уз помоћ мобилних телефона истраже од ког материјала се прави (полиамид, полиестер) и које карактеристике има (пријања уз тело, растегљив је, не упија зној, лак је, брзо се суши, лако се одржава, штити од прегрејавања). Причу треба зачинити још неким детаљима као што су нпр. да хеланке нису добар избор за боравак у природи иако ученице воле да их носе јер не штите од трновите вегетације и ако је хладно не греју, а ако је топло ознојиће се, затим да гумене чизме нису добар избор иако штите од кише али не “дишу” и ноге се зноје, а поред тога не пријањају на подлогу па се особа која их носи може лако оклизнути. Причу о одећи и обући треба тако водити да ученици схвате да погрешан избор одеће и обуће може да направи проблем особи током боравка и кретања у природи као што су прегрејавање, смрзавање, квашење, прављење жуљева, повреде скочног зглова итд. Међутим, треба водити рачуна да се код ученика не створи погрешан утисак да је за боравак и кретање у природи неопходна куповина специјалне опреме, посебно оне скупе. Ученици треба да схвате да је фокус на функционалности а не на брендovima. Неки комади вишенаменске одеће или опреме могу се пронаћи у већини домаћинстава или се могу прилагодити за планинарење.

Као природан наставак рада на овој теми наставник осмишљава активности које се односе на избор и употребу ранца у коме се носе ствари неопходне за боравак и кретање у природи. Код избора ранца битна је његова величина, облик и какав је систем каишева. Капацитет ранчева за планинарење се мери у литрима. Опрема која се пакује у ранац се не мери у литрима и зато за почетнике, који први пут купују ранац, представља тешкоћу овај начин мерења капацитета ранца и може да их збунује. Идеални ранац за једнодневно планинарење је онај од око 35 литара. Ако се иде на краће туре, као што је преподневно пешачење по планини довољно је понети ранац од 15-20 литара. Већ када се ради о вишедневном планинарењу, када је потребно преноћити, ранац би требало да је капацитета између 35 и 60 литара. Уколико постоји могућност наставник може донети у учионицу ранчеве различитих величина али ће сасвим добро послужити и слике ранаца како би ученицима имали визуелно јаснију представу

о разликама између њих. О избору ранца ученици могу да погледају неки од видео снимака као што је нпр. [Kako izabrati ranac za hajking, putovanje ili trčanje? #planinarenje #backpack \(youtube.com\)](#) у трајању од 10:53 минута.

Осим избора величине ранца важно је и како се он пакује. То је добра прилика да се са ученицима поприча ко и како пакује ствари у њиховој породици када се негде путује. Да ли неко од родитеља има навику да прави списак, да ли се пакују самостално или их родитељи пакују, да ли претерују са количином ствари која се носи и сл. Затим наставник указује да је најбољи начин да се започне са паковањем тако што ће се направите списак свих ствари које треба понети а затим све ствари са списка треба поставити на једно место како би се размислило да ли је ту све што је потребно или има и непотребних ствари. Често у првом прављењу списка уврстимо и оне ствари које нам нису неопходне. Затим ученике треба упознати са основним принципима паковања ранца. Пакују се ствари према тежини и по учесталости употребе. Једна од кључних ствари за паковање је да се предмети групишу по тежини. Ствари које су теже се стављају у део ранца који је ближи кичми како би се оптимизовао терет који се носи у ранцу. У дно ранца се стављају крупне ствари, или оне ствари које нису тако често потребне или ствари које се користе за паузу. То могу бити кабаница, простирка, пресвлака и сл. На врху ранца се пакују оне ствари које се чешће употребљавају. У помоћне џепове се стављају потрештине и ситнице које се често употребљавају или које су хитно потребне (папирнате и влажне марамице, вода, телефон). Било би добро да наставник припреми један ранац и одређен број ствари за паковање како би демонстрирао правилан начин паковања и омогућио ученицима да сами то испробају. Уместо тога ученици могу између два часа да погледају снимак о томе у трајању од 7 :48 минута ([Kako spakovati veliki ranac? \(youtube.com\)](#)) а затим да о томе разговарају. Такође, може им се понудити да погледају видео запис *Ovo NE RADITE NIKADA - Najcesce Greske kada Nosimo Ranac* ([youtube.com](#)) у трајању од 6:48 минута и да о томе продискутују или нешто друго пригодно што изабере наставник. Такође, може се реализовати радионица *Паковање планинараског ранца* чији је сценарио дат у приручнику Планинарство - боравак у природи 1 (стр. 132)

Уколико наставник процени да је потребно и да има времена, он може да организује гледање филма у трајању од 3 минута [Pribor za preživljavanje u prirodi \(survival kit\)](#) у коме ће ученици имати прилику да виде како у јако мали ранац може да стане пуно значајних ствари за боравак и кретање у природи. Након гледања филма обавезно дати ученицима прилику да размене своје утиске.

Следећи сегмент рада на овој теми предвиђа да се ученици упознају са објективним и субјективним опасностима боравак и кретања у природи, начину како се у таквим ситуацијама реагује и како се човек може унапред заштити од њих. За увођење у ове кључне појмове наставник може да тражи од ученика да сами наведу неке опасности за које мисле да прете људима током боравак и кретања у природи. Ученичке одговоре може писати на табли и груписати их у објективне и субјективне, а затим их допунити како би слика о опасностима била комплетна. Објективне опасности настају под утицајем природних појава, животињског и биљног света као што су опасности од саме конфигурације терена, временских услова, надморске висине или присуства опасних животиња и биљака, а субјективне настају под утицајем човека и његових поступака. На пример, са ученицима треба продискутовати које су то животиње које се могу срести током боравак у природи у нашој земљи и како треба реаговати (различити глодари, змије, пухови, дивокозе док је сусрет са вуковима, медведима, лисицама доста редак). За појашњење опасности у природи наставник може користити делове књиге 2. *Сигуран корак* који се на то односе и треба да укаже ученицима да ће у наставку рада на програму своје знање о томе допунити кад буду обрађиване теме о временским условима и исхрани у природи. У наведеној књизи налази се и сет питања за проверу знања ученика о објективним и субјективним опасностима у природи.

Рад на овим важним кључним појмовима треба тако водити да се укаже да се субјективне и објективне опасности често здружено појављују али се оне могу предупредити добром припремом, планирањем, правилним избором активности и опреме, правилним понашањем у групи и организацијом. То се нарочито односи на почетнике који немају искуство боравка и кретања у природи. Зато ученике треба упознати са основним препорукама Планинарског савеза Србије (ПСС) које су дате у 10 тачака.

1. У планину не крећите сами. Група треба да броји најмање три члана.
2. Испланирајте своју активност.
3. Уколико први пут идете у тај рејон или на ту планинску стазу, контактирајте локално планинарско друштво.
4. Проверите временску прогнозу.
5. Понесите довољно воде и хране за целодневну активност и нешто у резерви што ћете само „прошетати у ранцу“.
6. Понесите комплет за пружање прве помоћи у складу са својим знањем у пружању прве помоћи
7. Понесите чеону лампу.
8. Обавестите некога од пријатеља/родбине о својим плановима и активностима, помените им планирану путању.
9. Напуните телефон пре поласка на активност и штедите батерију.
10. Меморишите број Горске службе спасавања – 062-464-646.

Након ових препорука логично се надовезује рад на упознавању са најчешћим повредама у природи као што су жуљеви, посекотине, сунчанице, промрзLINE, топлотни удар, угануће скочног зглоба, алергијске реакције, уједи инсеката. Наравно, рад на повредама треба да буде у контексту како их избећи и како реаговати кад се десе.

На то се надовезује упознавање ученика са основним подацима о пружању прве помоћи и спасавању повређених особа у природи. Од ученика се не очекује да буду оспособљени за пружање прве помоћи али треба да буду упознати са основним принципима и посебно са тим шта никако не треба радити као и кога треба позвати у помоћ, а ту се мисли на јавне службе од значаја у опасним ситуацијама као што су хитна помоћ, ватрогасци, полиција, горска служба спасавања. Ученици треба да знају на које бројеве телефона могу добити ове службе.

У раду на опасностима и повредама у природи могу се користити искуства људи који су пуно боравили и кретали се у природи. Као што је већ препоручено, наставник може да позове неког искусног планинара да на једном часу буде гост и да ученицима исприча неке своје доживљаје на ту тему и да одговара на њихова питања.

Рад на овој теми мора да обухвати и активности чији је циљ да укажу ученицима да није довољно обући патике, ставити ранац на леђа и кренути у природу већ је за све, а посебно за почетнике, важна припрема. Она може бити на нивоу прикупљања информација (колико је дуга стаза, колика је висинска разлика, да ли дуж стазе има извора воде, каква је подлога по којој се хода, каква је временска прогноза), што је важно али није довољно. Потребна је и физичка припрема (вожња бицикла, трчање, теретана, пливање) која је потребна за унапређење моторике, снаге и издржљивости, координације, равнотеже и флексибилности. Међутим, потребна је извесна и психичка припрема, посебно за почетнике који не познају довољно како ће изгледати активности у природи и шта се од њих очекује. И на, крају, мада не мање важно, потребна је припрема да се особа оснажи за функционисање у групи. Јако је опасно уколико појединац непланирано и неконтролисано почне да се издваја из групе, да се понаша имајућу виду само своје тренутне потребе и интересе (нпр. да направи селфи на некој литици, убере цвет или крене неком другом стазом јер мисли да је туда ближе). Такође,

себичност, одсуство толеранције и солидарности према другим члановима групе, као и непоштовање одлука вође неприхватљиво је, угрожава безбедност и одражава се негативно на атмосферу целе групе. Зато је дато право водичу да уколико процени да нека особа није физички и психички припремљена или није адекватно опремљена, може је искључити из групе и конкретне активности у природи.

У оквиру ове теме која је по броју кључних појмова најбогатија, последњи сегмент предвиђа да се обраде садржаји који се односе на кретање у природи. Међутим, пре него што се крене са представљањем карактеристика различитих техника кретања неопходно је обрадити како се оријентишемо у природи. Са ученицима треба вежбати одређивање стране света помоћу компаса и других показатеља (Часовника и Сунца, звезде Северњаче, Месеца, маховине, година на дрвету). Свакако са ученицима треба обрадити и употребу система ГПС навигације, прикупљања и обраде података на конкретним примерима.

У контексту овог садржаја један час се може посветити представљању планинарске оријентације и оријентиринга који се могу практиковати и као такмичарски спорт и као рекреација. Циљ је да се уз помоћ карте и компаса (без осталих помагала), кречући се непознатим тереном, пронађу све контролне тачке уцртане на карти и да се дође до циља што пре. У сваком тренутку учесници оријентиринга морају знати где се налазе и на основу свог знања и искуства у читању карте треба да доносе одлуке о томе којим правцем ће се кретати како би најбрже обишли целу стазу и пронашли све контролне тачке. Некад треба донети одлуку у складу са народном пословицом која каже *Преко прече – наоколо ближе*, када је брже ако се брдо обиђе, него ако се иде преко њега. Такве и много компликованије одлуке се траже од учесника оријентиринга и у томе је посебан изазов било да је у питању такмичење или само рекреација. Оријентиринг није скуп спорт, не захтева много физичке снаге и може се практиковати појединачно, групно, породично и то од основношколског узраста до старости и током целе године. Било би добро да наставник набави неку од посебно направљених карата за оријентиринг (израђују се по међународним стандардима ИСОМ) како би ученици видели како оне изгледају. Постоје посебно обучени стручњаци који врше израду оваквих карата. За област Београда и околине има преко 30 карата (Калемегдан Ада Циганлија, Кошутњак, Топчидерски парк, Хајд Парк, Ташмајдан, Липовицка шума, Авала, Јајинци, Бабе-Златара), а израђене су и за терене на Фрушкој Гори, Златибору, Тари, Копаонику, Дивчибарама, у околини Смед.Паланке, Смедерева, Параћина, Крушевца. Уколико постоје могућности било би добро да у школи гостује особа која се бави планинарском оријентацијом или оријентирингом и која је спремна да пренесе своја искуства, одговара на питања ученика и мотивише их да се укључе у такмичења.

На крају обраде друге теме потребно је обрадити технике кретања у природи. То је важан садржај јер се кретање одвија на врло различитим теренима (стрмина, блато, снег, лед, сипар, камењар, вода, вегетација) и у различитим условима (високе или ниске температуре, смањена видљивост/мрак, ветар, велика надморска висина). С обзиром да се програм остварује у условима учионице, ученици ће се о томе упознати на теоријском нивоу. Наравно, прави ефекат научног може се очекивати тек у практичној примени, онда када ученици буду боравили у природи и били у прилици да се крећу у природи, односно када на личном искуству буду "осетили" оно што им је наставник говорио. У оквиру техника кретања ученици треба да се упознају и са појмовима брзина кретања, кретање маркираном стазом, паузе укретању, техника пешачења, мимоилажење, растојање, техника дисања, кретање различитим теренима, прелазак водених токова, кретање кроз насељено место, употреба штапова заходање, техника пењања, техника ходања по снегу. За потребе објашњавања ових појмова наставник може да користи одговарајуће слике, цртеже, снимке (може их наћи у приручницима 2. Сигурни корак, Планинарство - боравак у природи 1. и материјалу за основну планинарску обуку).

Уколико процени да је потребно и да се логично надовезује на претходне садржаје наставник може упутити ученике да код куће погледају снимак о употреби штапова при планинарењу у трајању од 23:36 минута (Опрема за planinarenje - štapovi (youtube.com) и да на часу о томе разговарају. Уместо целог снимка наставник може да прикаже ученицима скраћену верзију.

На крају рада на теми може се анализирати како ради једна од апликација на мобилном телефону (нпр. Педометар која броји кораке) које су намењене мерењу пређеног растојања а наставник може припремити информације колико корака је оптимално направити у односу на узраст. Затим се ученици могу упутити да до следећег часа, сваки дан, воде евиденцију колико су корака направили или колико су растојање препешачили и да процене да ли је то права мера за њихов узраст или је то премало/превише. Ова активност се може проширити и на родитеље, наравно на оне који то прихвате, да у том истом периоду такође евидентирају дневни број корака и процене да ли имају потребу за додатним кретањем. Након тога, наставник може да организује да на часу ученици заједнички и уз његову помоћ припреме сет препорука за родитеље који се недовољно крећу у који би уградили све што су до тада научили у оквиру овог програма.

УТИЦАЈ ВРЕМЕНСКИХ УСЛОВА НА БОРАВАК И КРЕТАЊЕ У ПРИРОДИ

Ученицима је свакако јасно да је боравак у природи блиско повезан са временским условима и да је важно поседовати што тачније информације о надлазећем времену. Међутим, рад на овој теми треба тако водити да се избегну два екстрема од којих се један односи на схватање да се у природу иде само кад су идеални временски услови јер то није тачно и други да се иде у природу у свим временским условима, што такође није прихватљиво из безбедносних разлога (подсетити ученике да под објективним опасностима у природи спадају и оне од временских услова). Ученицима треба да буде јасно да се боравак у природи може одвијати у различитим временским условима (киша, ветар, снег, сунце), да се временске прилике могу у кратком временском периоду променити, да не постоје 100% тачне дугорочне временске прогнозе али да се са добром опремом и континуираним праћењем предзнака времена може обезбедити безбедан боравак у природи. Ту се може направити веза са садржајем из теме *Боравак и кретање у природи* који се односи на паковање ранца где је обавезни садржај увек непромочива јакна.

На почетку рада на овој теми ученици треба да се упознају са метеоролошким елементима (сунчево зрачење, температура ваздуха, ваздушни притисак, влажност ваздуха, брзина исмер ветра, падавине) и метеоролошким појавама (муње, поларна светлост, хало, дуга, фатаморгана) и њиховим утицајем на боравак и кретање у природи. Информације о томе, као и сет питања за проверу знања, наставник може да нађе у књигама *Сигуран корак 2* и *Планинарство -боравак у природи 1*.

Такође, потребно је пажљиво прорадити садржај који се односи на знаке лепог и лошег времена. Неке од знакова ученици ће свакако знати па их треба питати да их сами формулишу (нпр. брзо кретање облака, појава магле, “црни” облаци, ведро небо). Њихове одговоре наставник треба да допуни још неким показатељима као што су ваздушни притисак, температура, врста облака али и интересантним, мање познатим, као што су да деформација трага на небу од авиона може да укаже у ком правцу се крећу ваздушне масе на великој висини или шта значи јако руменило на небу при заласку сунца.

У оквиру ове теме налази се још један кључни појам који је индиректно повезан са временским условима. У питању је прављење заклона од невремена. Наставник ће ученицима дати основне принципе прављења заклона и који је алат потребан за то а затим може приказати неки од снимака који то илуструју (нпр. <https://www.youtube.com/watch?v=5NgFSbtVB1o&t=18s>). Уколико има услова то знање се може проверити у конкретної ситуацији тако што ће се реализовати двочас у непосредној околини школе (нпр. оближњој шумици, већем парку) уз опрез наставника како

ученици користе неопходни алата. Овај садржај има директну везу са садржајима предмета Техника и технологија па два наставника могу да осмисле заједничку активност.

ИСХРАНА И ХИГИЈЕНА ТОКОМ БОРАВКА И КРЕТАЊА У ПРИРОДИ

Исхрана и хигијена су издвојене као тема јер су важне за безбедан боравак и кретање у природи, иако су могле бити и кључни појмови у оквиру садржаја који се односе на опасности у природи (субјективне опасности), на опрему (паковање хране и воде) и на припрему за боравак у природи.

Правилна исхрана и хидратација треба да обезбеде да тело има довољно енергије да издржи напоре кретања у природи, док неправилна исхрана може довести до исцрпљености, дехидрације и других здравствених проблема. Са ученицима треба разговарати о исхрани пре, током и након кретања у природи јер се у свакој фази могу направити грешке.

У оквиру *Биологије* и *Физичког и здравственог васпитања* ученици су учили о угљеним хидратима, протеинима и мастима тако да у оквиру овог програма треба то знање повезати са бораваком и кретањем у природи. На почетку наставник може о томе да да неке основне информације. За ученике је довољно да знају да су угљени хидрати главни извор енергије за наше тело и да су врло важни за одржавање издржљивости. Они се у телу брзо разлажу у шећере и лако се користе као извор енергије за мишиће. Једноставни угљени хидрати, попут шећера, брзо се апсорбују у телу и добри су за краткотрајне енергетске потребе, али су сложени угљени хидрати које налазимо у интегралном хлебу, житарицама и поврћу, пожељнији јер се спорије разлажу у телу и пружају дуготрајну енергију. Беланчевине или протеини су кључни за изградњу и одржавање мишићне масе током дуготрајних напора. Протеинска храна такође може помоћи у одржавању ситости током планинарења. Протеини се спорије разлажу у телу од угљених хидрата, што значи да осећај ситости траје дуже након узимања протеинског оброка. За масти треба да знају да нису пожељне јер су спор извор енергије и за њихово варење треба више кисеоника. Уз информације о исхрани обавезно указати на значај доброг хидрирања за напоре у току кретања природом. Ако планинар пије воду тек кад је жедан то значи да касни за потребама свог организма у условима појачаног напора. Недовољан унос течности може довести до дехидрације, која може изазвати бројне здравствене проблеме, укључујући умор, главобољу, вртоглавицу, мучнину, и грчеве у мишићима. Правило је да се пије мало по мало континуирано током појачаног напора. У следећем кораку наставник дели ученике у мале групе које треба да замисле да иду на једнодневни излет у трајању од 8 сати током којих ће се попети на одређену планинину нпр. 1000 m надморске висине (изабрати неку оближњу која је ученицима позната). Свака група има задатак да напише шта од хране и пића и у којим количинама је оптимално да се понесе на излет. Уз тај предлог група треба да да кратко појашњење зашто су направили такав избор. У току рада могу користити мобилне телефоне и консултовати наставника. Када свака група представи своје предлоге, наставник модерира дискусију и даје завршни коментар у коме указује на оно што су ученици добро предложили и на оно што нису добра решења. Сви они који су предвидели да у ранцу буду сендвичи од црног хлеба, сир, јогурт, шунка, насецкан краставац и паприка, црна чоколада, енергетске плочице, поморанца, јабука, лешник, орах, семе бундеве, суве урме, шљиве или кајсије и наравно флаша воде направили су добар избор. Наставник заокружије ову причу наводећи да и храну и воду треба узимати више пута по мало током напора, да оброк пре кретања у природу треба да буде лаган и ако може 2 сата раније, као и да организам после напора не треба одмах оптерећивати претераним уносом хране.

Уколико има времена и интересовања наставник може ученицима да пусти филм ([What happens to your body at the top of Mount Everest - Andrew Lovering](#)) о још једној “храни” за планинаре који освајају највише планинске врхове а то је кисеоник. То се може допунити информацијама шта они једу и пију током тих дугих експедиција.

У оквиру ове теме потребно је са ученицима прорадити и кључне појмове који се односе на проналажење воде за пиће, јестиве и лековите намирнице из природе као и на отровне и штетне биљке. Током боравка у природи, посебно када се човек пење на веће надморске висине које су му мање познате биће у прилици да се сусретне са биљкама које не познаје, које су му атрактивне и интересантне с тим да неке од њих могу бити јестиве, неке лековите а неке врло опасне чак и ако се само додирну. Од ученика се не очекује да овладају разликовањем јестивих, лековитих и опасних биљака, да знају њихова имена, где расту и сл. У оквиру овог програма довољно је да сазнају да оне постоје, да виде слике неких од њих и да изграде став да ништа од биљака не дирају, посебно не конзумирају а да претходно не консултују искусније планинаре. Проблем са биљкама је што оне могу бити и корисне и штетне за људе, на пример, шумске јагоде имају диван укус и јестиве су међутим, ако су их пре брања напали глодари могу бити преносници болести. Гљиве у природи могу бити и јестиве и отровне а чак и искусне особе могу се преварити у њиховом разликовању. Коприва се може користити у исхрани јер је здрава али она може да опече особу која је бере ако нема рукавице. Неке биљке су опасне не само што су отровне већ што имају бодље, неке испуштају мирисе који опијају. У раду са ученицима најбоље је задржати се на лековитим биљкама као што су мајчина душица, боквица, камилица, кантарион, глог. Наставник треба да припреми слике ових биљака.

Што се тиче хигијене ученицима треба предочити да је важна лична хигијена током боравка и кретања у природи као и хигијена током боравка у планинарским објектима. Прибор за личну хигијену намењен за планинарење мора бити прилагођен редукованим условима комфора у шатору или планинарском дому, могућности паковања у ранац, а понекад и ограниченој количини воде. Наставник може поделити ученике у групе и дати им задатак да сачине списак комплета за хигијену који ће појединац и група понети на камповање.

КОДЕКС БОРАВКА И КРЕТАЊА У ПРИРОДИ

Ова тема је дата издвојено иако се њени садржаји кроз цео програм прожимају у складу са наведеном централном поруком *безбедно и одговорно према себи, другима и природи*. Наставник ће изабрати како ће реализовати тему. Није толико битно да ли ће то радити континуирано уз друге садржаје или ће јој посветити посебне часове или ће због важности радити и континуирано и у оквиру ове теме али је важно да ученици схвате да боравак у природи и планирање треба да се одвијају у складу са неким правилима чије су основне вредности људски живот, хуманост, међусобно уважавање, одговорност, солидарност, екологија и одрживи развој.

Са ученицима треба прорадити следећа правила понашања: она која се тичу понашања појединца према групи и водичу, она која се односи на понашање појединца према природи и трећа која се тичу коришћења планинарских објеката.

За прву групу важно је да ученици схвате да појединац приступа излету на личну одговорност, потврђује да испуњава здравствене и психофизичке услове за сигурно учествовање на излету и прихвата план излета. Затим, прихвата и поштује водича, следи његова упутства и настоји да својим захтевима не омета друге учеснике излета и остварење циља излета. Поштује одлуке водича чак и када се са њима не слаже. Кретање и одабир планинарских стаза су у компетентности водича, који задржава право промене плана и стазе према процени на терену. Водич пре поласка на излет може проверити опрему свих учесника излета и ако неко нема опрему у складу са захтевима излета или делује физички или психички неспреман, водич може таквој особи ускратити да учествује на излету. Темпо хода прилагођава се најслабијем члану групе, али без непотребног заостајавања слабијих, док најбржи требају стрпљиво прилагодити свој темпо брзини кретања групе и бити спремни помоћи слабијима. Уколико је потребно главни водич може, на основу личне процене, раздвојити учеснике на групу бржих и групу спорих учесника. При сусретима на уским планинским стазама спретнији, јачи и млађи планинари се склањају и пропуштају слабије и старије.

У заједничким акцијама снажнији преузимају напорније задатке. Удаљеност између планинара треба увек бити таква да се чланови групе могу међусобно видети и чути. Основно правило је да нема самовољног удаљавања од групе, а уколико то неко и уради онда водич не сноси одговорност за последице. И наравно, важно правило које је део културе међусобног опхођења је да се планинари у планини међусобно увек поздрављају иако се не познају.

Другу групу чине правила о којима је већ било речи у претходним темама. Сада је прилика да се то обједини и додају још неки подаци. За праве љубитеље природе и планинарења незамисливо је све оно што би на било који начин угрозило природу и њен животињски и биљни свет. Наставник може од ученика да тражи да наведу нека понашања која не би требало чинити у природи и нека која су добродошла. Када ученици изнесу своје одговоре наставник их може допунити следећим информацијама. На планинским стазама, одмориштима и врховима се не оставља никакво смеће, амбалажа, већ се носи са собом до места где је предвиђено да се баца. Чак и кад постоје на стази канте не треба их затрпавати смећем јер је неизвесно колико се често празне. Уколико се успут угледа неко смеће треба га покупити и понети. Цвеће не треба брати, животиње се не узнемиравају а воде се не загађују. У природи се не прави бука (не слуша се гласна музика, не пева се и не говори гласно, не користе се електронски уређаји који су бучни) јер она може сметати другим учесницима излета али и неким животињама нпр. птицама. Хођајући планинским стазама, у оквиру својих могућности треба уклањати камење које се одронило као и гране које су пале на стазе. Ватра се ложи само тамо где је дозвољено и обавезно се пре одласка пажљиво угаси.

Трећа група правила се тиче коришћења планинарских објеката. Ученицима треба да буде јасно да не постоји посебна служба која се бави чишћењем и одржавањем тих објеката јер то нису хотели већ је то одговорност сваког планинара. Ту важи правило *остави како си затекао*.

ОРГАНИЗАЦИЈА ИЗВОЂЕЊА ПЛАНИНАРСКИХ АКТИВНОСТИ

Након рада на свим претходним темама неопходно је са ученицима проћи и кроз све фазе организације и реализације планинарских активности. Тиме се заокружује програм чији је циљ мотивисање ученика да више времена проводе у природи, да се учлане у неки планинарски клуб и крену у планинарске активности на безбедан и одговоран начин.

На почетку ученике треба упознати да постоје различите врсте акција (такмичења, једнодневне и вишедневне планинарске спортско - рекреативне акције, тематске акције, планинарске високогорске акције, планинарске експедиције, акције за младе, планинарске акције намењене осетљивим групама и инвалидним лицима) и било би добро да наставник сваку од њих илуструје конкретним примером, односно описом како оне изгледају.

У следећем кораку ученицима треба објаснити да је начин организације и реализације ових акција регулисан *Правилником о безбедном извођењу планинарских активности* и другим документима Планинарског савеза Србије и да је суштина оваквог решења обезбеђивање безбедности и уколико дође до неких проблема утврђивање чија је то одговорност. Ово је важан сегмент рада на програму који треба да обезбеди да ученици схвате да се у природу не иде неприпремљено, неорганизовано и неопремљено.

У књизи *2. Сигурни корак* налази се списак од 10 ставки које чине један програм акције и са ученицима треба заједнички проћи кроз све фазе припреме и реализације програма једне акције. Уколико постоји могућност било би добро да локални планинарски клубови обезбеде за ученике по примерак планинарског дневника како би имали увид како он изгледа и чему служи. Такође, и приручник Планинарство - боравак у природи 1 садржи део који се односи на припрему планинарске акције (124 стр).

Иако у оквиру овог програма није предвиђено да ученици са наставником бораве у природи у току школске године, биће пуно прилика када ће они боравити у природи (свакодневни живот, школске екскурзије/излети, породична летовања/зимовања) и било би добро подстицати их да

својим мобилним телефонима фотографишу природу. Од тако насталих фотографија и пратећег текста на крају школске године може се направити изложба у којој би ученици показали шта су научили у оквиру овог програма. На пример, изложба би могла да има 3 сегмента. Један би се односио на информације зашто је за човека добро да борави у природи и да планира, други би садржао податке о локалном планинарском клубу и његовим активностима, а трећи би могле бити фотографије природе које су ученици направили. Независно од изложбе, било би добро да школа обезбеди мањи простор у коме би се током целе школске године објављивале актуелне информације у вези са активностима локалног планинарског клуба или клубова ако их има више које би ученици који похађају ову СНА ажурирали.

Како је један од исхода програма да ученици покажу интересовање за боравак у природи и планинарење било би пожељно да постану чланови најближег планинарског клуба. Зато током целокупног рада на садржају ове слободне наставне активности треба правити везу са планинарским клубовима и њиховим активностима и чланством.

На крају школске године наставник треба да направи рекапитулацију садржаја који су обрађивани и може да да ученицима неку врсту теста којим би проверио степен усвојености знања али и развијености правилних ставова према боравку и кретању у природи. Наравно, идеално би било завршити рад на овој СНА излетом чији би програм кореспондирао са обрађеним темама и који би пружио могућност примене наученог. Овакав излет реализовао би се након завршетка школске године, у организацији најближег планинарског клуба, уз сагласност родитеља који се такође могу придружити излету.

IV ПЛАН ОСТАЛИХ ОБЛИКА ОБРАЗОВНО –ВАСПИТНОГ РАДА

4.1. ПЛАН ЧАСОВА ОДЕЉЕНСКОГ СТАРЕШИНЕ

Одељењски старешина има руководећу и педагошко-инструктивну улогу у раду са ученицима одељења којима је одељењски старешина, у сарадњи с њиховим родитељима и води прописану евиденцију и педагошку документацију.

Одељењски старешина обавља следеће послове:

- израђује годишњи и месечни план рада;
- проналази најпогодније облике васпитног рада са циљем формирања одељењског колектива и унапређивања односа у њему;
- редовно прати похађање наставе, учење и владање ученика из одељења;
- одобрава одсуствовање ученицима и одлучује о оправданости њиховог одсуствовања са наставе;
- одобрава одсуство ученицима до пет наставних дана на основу писаног захтева родитеља;
- упознаје ученике са одредбама општих аката Школе које се односе на ученике и даје ученицима друге информације које су у вези с њиховим правима, обавезама и одговорностима;
- стара се о заштити права ученика и учествује у поступку одлучивања о њиховим обавезама и одговорностима;
- разматра проблеме ученика у савлађивању наставних садржаја из појединих предмета и налази могућности за побољшање успеха ученика
- остварује увид у породичне, социјалне, материјалне и друге услове живота ученика;
- редовно држи родитељске састанке и на друге начине сарађује са родитељима

ученика, а ако родитељ не долази на родитељске и индивидуалне састанке дужан је да га благовремено у писаној форми обавести о успеху и оценама евентуалним тешкоћама и изостанцима ученика и последицама изостајања са наставе ученика;

- дужан је да обавести родитеља о ученику који нередовно похађа или је престао да похађа наставу најкасније два дана од дана престанка похађања наставе, а ако

родитељ по пријему обавештења од одељенског старешине не обезбеди да ученик у року од три дана настави да редовно похађа наставу, одељенски старешина одмах у писаној форми обавештава секретара школе ради обавештавања надлежних органа;

-редовно прати рад наставника који изводе наставу у одељењу, а посебно прати оцењивање ученика и указује предметним наставницима на број прописаних оцена које ученик треба да има у полугодишту ради утврђивања закључне оцене.;

- похваљује ученике у одељењу;
- предлаже додељивање похвала и награда ученицима;
- предлаже Одељењском већу оцену из владања ученика;
- изриче васпитне мере :

старешине;

- сарађује са директором и осталим запосленима у Школи, као и са субјектима ван Школе, ради обављања својих послова;

- сазива седнице Одељењског већа и руководи његовим радом;учествује у раду стручних органа Школе;

- води школску евиденцију;

- попуњава и потписује преводнице, ћачке књижице, сведочанства, дипломе, уверења о редовном школовању, позиве и обавештења родитељима и друго,

- износи предлоге, примедбе ученика пред стручне органе Школе,

- стара се о остваривању ваннаставних активности и стара се о безбедности и дисциплини ученика приликом извођења истих,

- учествује у припреми и извођењу екскурзије, наставе у природи, излета, безбедности и дисциплини ученика на екскурзији, настави у природи и излету,

- учествује у активностима појачаног васпитног рада ученика који су прекршили правила понашања, учинили лакшу или тежу повреду обавеза и повреду забрана,

- обавештава родитеље о покренутом васпитно-дисциплинским поступцима против ученика и доставља им закључак о покренутом поступку, решење о изреченој васпитно-дисциплинској мери и др. акте у вези са поступком а у случају немогућности личног обавештавања родитеља , акта предаје секретару ради достављања поштом,

- води ученике на такмичења стара се о безбедности и дисциплини ученика приликом

План рада ЧОС-а за комбинацију 1/2 разред у Дражевцу

1. Међусобно упознавање, упознавање са школом и распоредом часова
2. Упознавање са правилима понашања у школи и шта радити ако дође до насиља
3. Исхрана и лична хигијена / предавач из Дома здравља
4. Обележавање Дана пешачења 28.септембар – шетњом и разговором о природи

5. Дечија недеља – активности
6. Мој разред – моја друга породица
7. Зашто је природа значајна за наш живот
8. Понашање на улици, у аутобусу...
9. Успех и понашање на крају првог тромесечја
10. Радионица: Место за игру
11. Пријатељство – шта то значи
12. Организација времена
13. Сви смо различити, па шта – обележавање Светског дана толеранције 16.11.
14. Радионица: Кад је тешко разумети
15. Успех и понашање на крају првог полугодишта
16. Новогодишња журка
17. Ја уем...
18. Физичка активност и њен значај
19. Радионица о крађи: Трша
20. Однос према новцу
21. Посета библиотеци
22. Радионица представника МУПа – Упознајмо полицајце и заједно ширимо другарство међу вршњацима
23. Учимо заједно и помажемо једни другима
24. Час у природи
25. Радионица: Један обичан дан
26. Успех и понашање одељења на крају трећег тромесечја
27. Како треба користити интернет/како се заштитити
28. Колико познајемо једни друге
29. Кад порастем желим да будем
30. Путовања
31. Шта ћемо видети на излету, екскурзији и како треба да се понашамо
32. На екскурзији смо научили ...
33. На слово на слово и пантомима
34. Успех и понашање ученика на крају школске године
35. Моји планови за распуст
36. Дружење кроз песму и игру

План рада ЧОС-а за трећи разред, Дражевац

1. Упознавање са школским календаром и распоредом часова
2. Упознавање са правилима понашања у школи и процедурама реаговања у ситуацијама насиља
3. Исхрана и лична хигијена / предавач из Дома здравља
4. Обележавање Дана пешачења 28.септембар – шетњом и разговором о природи
5. Дечија недеља – активности
6. Мој разред – моја друга породица
7. Зашто је природа значајна за наш живот
8. Понашање на улици (у аутобусу, на екскурзији...)
9. Успех и понашање на крају првог тромесечја
10. Радионица представника МУПа ватрогасаца – Безбедност деце у саобраћају
11. Радионица: Има ли истине у томе?

12. Пријатељство – шта то значи
13. Организација времена
14. Сви смо важни у разреду – обележавање Светског дана толеранције 16.11.
15. Радионица: Кад је тешко разумети
16. Успех и понашање на крају првог полугодишта
17. Новогодишња журка
18. Ја уmem...
19. Физичка активност и њен значај
20. Радионица о крађи: Искључивање
21. Однос према новцу
22. Посета библиотеци
23. Учимо заједно и помажемо једни другима
24. Час у природи
25. Радионица: Један обичан дан
26. Успех и понашање одељења на крају трећег тромесечја
27. Како треба користити интернет/како се заштитити
28. Колико познајемо једни друге
29. Кад порастем желим да будем
30. Путовања
31. Шта ћемо видети на излету, екскурзији и како треба да се понашамо
32. На екскурзији смо научили ...
33. На слово на слово и пантомима
34. Успех и понашање ученика на крају школске године
35. Моји планови за распуст
36. Дружење кроз песму и игру

План рада ЧОС-а за четврти разред у Дражевцу

1. Упознавање са школским календаром и распоредом часова
2. Упознавање са правилима понашања у школи и процедурама реаговања у ситуацијама насиља
3. Исхрана и лична хигијена / предавач из Дома здравља
4. Обележавање Дана пешачења 28.септембар – шетњом и разговором о природи
5. Дечија недеља – активности
6. Како се учи
7. Радионица: Нисмо вршњаци па шта
8. Дигитално насиље, шта је то и како се заштитити
9. Успех и понашање на крају првог тромесечја
10. Радионица представника МУПа ватрогасаца- Безбедност деце у ванредним ситуацијама
11. Квиз знања
12. Сви смо важни у разреду – обележавање Светског дана толеранције 16.11.
13. Такмичење у читању
14. Стрес и његов утицај на здравље
15. Ја имам таленат...
16. Јачи смо заједно (значај заједништва)
17. Успех и понашање на крају првог полугодишта
18. Новогодишња журка

19. Екологија-шта је то?
20. Које професије постоје
21. Обележавање међународног дана борбе против вршњачког насиља- последња среда у фебруару
22. Занимљива географија
23. Колико је важна физичка активност за наше здравље
24. Успех и понашање одељења на крају трећег тромесечја
25. Значајни догађаји и личности из прошлости мог завичаја
26. Застава, грб и химна наше земље
27. Квиз знања
28. На слово на слово и пантомима
29. Како се наше тело развија (значајне карактеристике)
30. Штедња (однос према новцу)
31. Путовања
32. Шта ћемо видети на излету, екскурзији и како треба да се понашамо
33. На екскурзији смо научили ...
34. Успех и понашање ученика на крају школске године
35. Моји планови за распуст
36. Дружење кроз песму и игру

План рада ЧОС-а за 1/3 разред- Јасенак и Пољане

1. Међусобно упознавање, упознавање са школом и распоредом часова
2. Упознавање са правилима понашања у школи и шта радити ако дође до насиља
3. Исхрана и лична хигијена / предавач из Дома здравља
4. Обележавање Дана пешачења 28.септембар – шетњом и разговором о природи
5. Дечија недеља – активности
6. Мој разред – моја друга породица
7. Зашто је природа значајна за наш живот
8. Понашање на улици (у аутобусу, на екскурзији...)
9. Успех и понашање на крају првог тромесечја
10. Радионица представника МУПа – Упознајмо полицајце и заједно ширимо другарство међу вршњацима (1. раз.) и Безбедност деце у саобраћају (3. раз)
11. Квиз знања
12. Пријатељство – шта то значи
13. Организација времена
14. Сви смо важни у разреду – обележавање Светског дана толеранције 16.11.
15. Радионица: Кад је тешко разумети
16. Ја уmem...
17. Успех и понашање на крају првог полугодишта
18. Новогодишња журка
19. Физичка активност и њен значај
20. Радионица о крађи: Трша
21. Однос према новцу
22. Значај породице
23. Учимо заједно и помажемо једни другима
24. Час у природи
25. Радионица: Један обичан дан

26. Успех и понашање одељења на крају трећег тромесечја
27. Како треба користити интернет/како се заштитити
28. Колико познајемо једни друге
29. Кад порастем желим да будем
30. Путовања
31. Шта ћемо видети на излету, екскурзији и како треба да се понашамо
32. На екскурзији смо научили ...
33. На слово на слово и пантомима
34. Успех и понашање ученика на крају школске године
35. Моји планови за распуст
36. Дружење кроз песму и игру

План рада ЧОС-а за 2/4 разред- Јасенак и Пољане

1. Упознавање са школским календаром и распоредом часова
2. Упознавање са правилима понашања у школи и процедурама реаговања у ситуацијама насиља
3. Исхрана и лична хигијена / предавач из Дома здравља
4. Обележавање Дана пешачења 28.септембар – шетњом и разговором о природи
5. Дечија недеља – активности
6. Организација свог времена, када и како треба учити
7. Радионица: Има ли истине у томе?
8. Дигитално насиље, шта је то и како се заштитити
9. Успех и понашање на крају првог тромесечја
10. Предавање из МУПа - Упознајмо полицајце и заједно ширимо другарство међу вршњацима (2. раз.) и Безбедност деце у ванредним ситуацијама (4. ратред)
11. Квиз знања
12. Нисмо сви исти, па шта – обележавање Светског дана толеранције 16.11.
13. Такмичење у читању
14. Радионица: Искључивање
15. Ја имам таленат...
16. Јачи смо заједно (значај заједништва)
17. Успех и понашање на крају првог полугодишта
18. Новогодишња журка
19. Значај природе и како је заштитити
20. Које професије постоје
21. Обележавање међународног дана борбе против вршњачког насиља- последња среда у фебруару
22. Занимљива географија
23. Колико је важна физичка активност за наше здравље
24. Значај породице
25. Успех и понашање одељења на крају трећег тромесечја
26. Значајни догађаји и личности из прошлости мог завичаја
27. Застава, грб и химна наше земље
28. На слово на слово и пантомима
29. Како се наше тело развија (значајне карактеристике)
30. Штедња (однос према новцу)
31. Путовања

32. Шта ћемо видети на излету, екскурзији и како треба да се понашамо
33. На екскурзији смо научили ...
34. Успех и понашање ученика на крају школске године
35. Моји планови за распуст
36. Дружење кроз песму и игру

План рада ЧОС-а за 1/2/4 разред- Баљевац

1. Међусобно упознавање, упознавање са школом и распоредом часова
2. Упознавање са правилима понашања у школи и шта радити ако дође до насиља
3. Исхрана и лична хигијена / предавач из Дома здравља
4. Обележавање Дана пешачења 28.септембар – шетњом и разговором о природи
5. Дечија недеља – активности
6. Мој разред – моја друга породица
7. Зашто је природа значајна за наш живот
8. Понашање на улици, у аутобусу...
9. Успех и понашање на крају првог тромесечја
10. Радионица представника МУПа – Упознајмо полицајце и заједно ширимо другарство међу вршњацима (за 1. и 2. разред) и Безбедност деце у ванредним ситуацијама (4. разред)
11. Квиз знања
12. Пријатељство – шта то значи
13. Организација времена
14. Сви смо различити, па шта – обележавање Светског дана толеранције 16.11.
15. Радионица о крађи: Трша
16. Ја уем...
17. Успех и понашање на крају првог полугодишта
18. Новогодишња журка
19. Физичка активност и њен значај
20. Радионица о крађи: Трша
21. Однос према новцу
22. Значај породице
23. Учимо заједно и помажемо једни другима
24. Час у природи
25. Радионица: Један обичан дан
26. Успех и понашање одељења на крају трећег тромесечја
27. Како треба користити интернет/како се заштитити
28. Застава, грб и химна наше земље
29. Кад порастем желим да будем
30. Путовања
31. Шта ћемо видети на излету, екскурзији и како треба да се понашамо
32. На екскурзији смо научили ...
33. На слово на слово и пантомима
34. Успех и понашање ученика на крају школске године
35. Моји планови за распуст
36. Дружење кроз песму и игру

План рада ЧОС-а за 1/2/3/4 разред- Конатице

1. Међусобно упознавање, упознавање са школом и распоредом часова
2. Упознавање са правилима понашања у школи и шта радити ако дође до насиља
3. Исхрана и лична хигијена / предавач из Дома здравља
4. Обележавање Дана пешачења 28.септембар – шетњом и разговором о природи
5. Дечија недеља – активности
6. Мој разред – моја друга породица
7. Зашто је природа значајна за наш живот
8. Понашање на улици (у аутобусу, на екскурзији...)
9. Успех и понашање на крају првог тромесечја
10. Радионица представника МУПа – Упознајмо полицајце и заједно ширимо другарство међу вршњацима (за 1. и 2. разред), Безбедност деце у саобраћају (3. разред) и Безбедност деце у ванредним ситуацијама (4. разред)
11. Квиз знања
12. Пријатељство – шта то значи
13. Организација времена
14. Сви смо важни у разреду – обележавање Светског дана толеранције 16.11.
15. Радионица: Кад је тешко разумети
16. Успех и понашање на крају првог полугодишта
17. Новогодишња журка
18. Ја уем...
19. Физичка активност и њен значај
20. Радионица о крађи: Трша
21. Однос према новцу
22. Значај породице
23. Учимо заједно и помажемо једни другима
24. Час у природи
25. Радионица: Један обичан дан
26. Успех и понашање одељења на крају трећег тромесечја
27. Како треба користити интернет/како се заштитити
28. Застава, грб и химна наше земље
29. Кад порастем желим да будем
30. Путовања
31. Шта ћемо видети на излету, екскурзији и како треба да се понашамо
32. На екскурзији смо научили ...
33. На слово на слово и пантомима
34. Успех и понашање ученика на крају школске године
35. Моји планови за распуст
36. Дружење кроз песму и игру

План рада ЧОС-а за пети разред

1. Упознавање са ученицима , са просторијама школе, распоредом часова и школским календаром
2. Упознавање са Правилником о понашању, процедуре реаговања у ситуацијама насиља и Правилником о оцењивању
3. Обележавање Дана пешачења 28.09.– шетњом, разговором о природи
4. Како сачувати здравље

5. Дечија недеља – активности
6. Организација свог времена и како треба учити
7. Одговорност у школи и код куће
8. Зашто људи треба да раде и зависност успеха у раду од мотивације, способности, интересовања...
9. Успех и дисциплина на крају првог тромесечја
10. Светски дан толеранције 16.11
11. Превенција вршњачког насиља у стварном и виртуелном окружењу – предавање из МУП-а
12. Превенција вршњачког насиља у стварном и виртуелном окружењу – предавање из МУП-а
13. Штетност пушења
14. Лична хигијена и хигијена простора
15. Посета библиотеци
16. Успех и дисциплина на крају првог полугодишта
17. Новогодишња журка
18. Полно сазревање и његове карактеристике
19. Како да заштитимо нашу природу и рециклажа
20. Књигу коју сам прочитао, такмичење у читању
21. Међународни дан борбе против вршњачког насиља – последња среда у фебруару
22. Квиз знања
23. Ја имам таленат...
24. Које професије постоје и шта желим да радим кад одрастем
25. Шта све утиче на наше ментално здравље
26. Значај породице
27. Учимо заједно и помажемо једни другима
28. Однос према новцу
29. Значај природе
30. Час у природи
31. Застава, грб и химна наше земље
32. Путовања
33. Шта ћемо посетити на екскурзији и како треба да се понашамо
34. На екскурзији смо научили...
35. Моји планови за распуст
36. Успех одељења на крају школске године

План рада ЧОС-а за шести разред

1. Упознавање са распоредом часова и школским календаром
2. Упознавање са Правилником о понашању, процедурама реаговања у ситуацијама насиља и са Правилником о оцењивању
3. Обележавање Дана пешачења 28.09. – шетњом, разговором о природи
4. Одговоран према себи и друштву
5. Дечија недеља – активности
6. Алкохолизам и утицај на здравље
7. Енергетска пића и њихов утицај на здравље
8. Пубертет и његове карактеристике
9. Успех и дисциплина на крају првог полугодишта
10. Шта је екологија и како да очувамо природу
11. Обележавање Светског дана толеранције 16.11.

12. Утицај стреса на здравље
13. Час у природи – значај боравка на чистом ваздуху
14. Спорт и његов значај
15. Шта значи бити хуман?
16. Успех и дисциплина на крају првог полугодишта
17. Новогодишња журка
18. Посета библиотеци
19. Квиз знања
20. Обележавање међународног дана борбе против вршњачког насиља – последња среда у фебруару
21. Моја омиљена књига и такмичење у читању
22. Значај породице
23. Он лајн игрице – предавање из МУП-а
24. Он лајн игрице – предавање из МУП-а
25. Ментално здравље
26. Важност личне хигијене и хигијене простора
27. Корисне и креативне активности у слободно време
28. Ја имам талента...
29. Рециклажа
30. Знамените личности мог краја
31. Значај заједништва
32. Путовања
33. Шта ћемо посетити на екскурзији и како треба да се понашамо
34. На екскурзији смо научили...
35. Успех одељења на крају школске године
36. Моји планови за распуст

План рада ЧОС-а за 7. разред

1. Упознавање ученика са распоредом часова и школским календаром
2. Упознавање са Правилником о понашању и Правилником оцењивања и процедурама реаговања у ситуацијама насиља
3. Обележавање Дана пешачења 28.09. – шетњом, разговором о природи
4. Дечија недеља – активности
5. Упознавање са програмом професионалне оријентације – професионална оријентација
6. Препознавање и уочавање сопствених интересовања – професионална оријентација
7. Упознавање са занимањима кроз практични рад – професионална оријентација
8. Успех и дисциплина на крају првог тромесечја
9. Обележавање Светског дана толеранције 16.11.
10. Безбедност деце у саобраћају – предавање МУПа
11. Наркоманија
12. Шта све утиче на наше здравље –ментално здравље
13. Безбедност деце у ванредним ситуацијама – предавање МУПа
14. Хуманост
15. Полно сазревање и његове карактеристике
16. Енергетска пића и њихов утицај на здравље
17. Успех и дисциплина на крају првог полугодишта

18. Интернет или читање књига
19. Квиз знања
20. Обележавање Међународног дан борбе против вршњачког насиља – последња среда у Фебруару
21. Упознавање са средњим школама – професионална оријентација
22. Израда паноя за професионалну оријентацију
23. Израда паноя за професионалну оријентацију
24. Секте и њихов утицај у друштву
25. Значај физичке активности
26. Час у природи – значај боравка на чистом ваздуху
27. Правилна расподела учења и одмора
28. Успех и дисциплина на крају трећег тромесечја
29. Екологија
30. Рециклажа
31. Путовања
32. Шта ћемо посетити на екскурзији и како треба да се понашамо
33. На екскурзији смо научили...
34. Успех одељења на крају школске године
35. Моји планови за распуст
36. Одељенска журка

План рада ЧОС-а за осми разред

1. Упознавање са распоредом часова и школским календаром
2. Упознавање са Правилником о понашању и оцењивању ученика и процедурама реаговања у ситуацијама насиља
3. Породица и њен значај
4. Обележавање Дана пешачења 28. септембар – час у природи
5. Дечија недеља – активности
6. Представљање програма професионалне оријентације за 8.разред (октобар)
7. У свету интересовања (професионална оријентација, октобар)
8. У свету врлина и вредности (професионална оријентација, октобар)
9. Анализа успеха на крају првог тромесечја и како побољшати успех
10. Превенција вршњачког насиља у стварном и виртуелном окружењу – предавање из МУП-а
11. Безбедна прослава матуре – предавање из МУПа
12. Одговорност за живот у заједници
13. Ментално здравље
14. Обележавање Светског дана толеранције 16.11.
15. Грб, застава, химна моје земље и њене основне карактеристике
16. Хигијена тела и простора
17. Сида и полно преносиве болести
18. Анализа успеха на крају првог полугодишта и значај такмичења
19. Самоспознаја, то сам ја (професионална оријентација, фебруар)
20. Обележавање Међународног дана борбе против вршњачког насиља – последња среда у фебруару
21. Упознајмо свет кроз игру, културу, историју, гастрономију...
22. Успех, дисциплина и изостанци на крају трећег тромесечја
23. Захтеви занимања, одговарајуће способности и контраиндикације (професионална

оријентација, април)

24. Бодовање и полагање завршног испита (професионална оријентација –април)
25. Образовни профили у средњим школама – израда паноа (професионална оријентација, април)
26. Сајам средњих школа (професионална оријентација – мај)
27. Утицај медија и интернета на развој човека
28. Живети са природом и одговоран однос према њој
29. Моје мишљење о основној школи
30. Путовање и договор о екскурзији
31. Договор о прослави матуре
32. Израда паноа са поукама за крај основне школе
33. Успех на крају другог полугодишта
34. Дружење кроз песму и игру

4.2. ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ

Ваннаставне активности за I/II разред – Дражевац

1. Упознавање ученика са садржајем ваннаставних активности
2. Спортске игре
3. Јесен- сликање
4. Јесењи плодови- вајање пластелином
5. Пано за Дечију недељу
6. Израда мозаика од разног семења
7. Тематско уређење школских просторија
8. Јесен- колаж од јесењег лишћа и плодова
9. Лепи и корисни предмети- кутија за поклон
10. Мртва природа- зграфито
11. Зима – сликање , комбиноване технике
12. Избор песама за рецитовање и драматизацију
13. Новогодишњи украси за јелку
14. Новогодишњи украси за јелку
15. Новогодишње честитке и коверте
16. Тематско уређење школских просторија
- 17.Новогодишње радости
18. Свети Сава- израда радова ликовних и литерарних, комбиноване технике
19. Рецитовање песама по избору
20. Уређење паноа и просторија школе
21. Драматизација текста
22. Драматизација текста
23. Рецитовање песама о мами
24. Честитка за мајку (баку)
25. Уређење паноа
26. Крв живот значи
27. Пролеће - сликање, темпера
28. Пролеће – сликање без четкице

29. Уређење школских просторија
30. Израда предмета за Васкршњи вашар
31. Израда предмета за Васкршњи вашар
32. Најлепше обојено јаје
33. Одељенска такмичења у спорту
34. Животиње од колаж папира
35. Рециклирање
36. Изложба ученичких радова

План ваннаставних активности за III разред Дражевац

1. Упознавање ученика са планом рада
2. Спортске игре
3. Јесен- сликање
4. Јесењи плодови- вајање пластелином
5. Пано за Дечију недељу
6. Израда мозаика од разног семења
7. Тематско уређење школских просторија
8. Јесен- колаж од јесењег лишћа и плодова
9. Лепи и корисни предмети-израда кутија за поклон
10. Избор песама за рецитовање
11. Мртва природа- зграфито
12. Мртва природа- зграфито
13. Зима – сликање , комбиноване технике
14. Новогодишњи украси за јелку
15. Новогодишњи украси за јелку
16. Новогодишње честитке и коверте
17. Тематско уређење школских просторија
18. Свети Сава- израда радова, комбиноване технике
19. Рецитовање песама по избору
20. Уређење панора и просторија школе
21. Моја улица (Моје село) - цртање, туш и перо
22. Град ноћу- цртање пастелним бојама на тамној подлози
23. Израда накита
24. Израда рамова за слике
25. Крв живот значи – ликовни радови
26. Спортске игре
27. Пролеће - сликање, темпера
28. Пролеће – сликање без четкице
29. Рецитовање песмица
30. Драматизација текста
31. Припреме за Васкршњи вашар
32. Васкршњи вашар
33. Одељенска такмичења у спорту
34. Животиње од колаж папира

35. Израда предмета од материјала који се рециклира
36. Изложба ученичких радова и анализа рада ваннаставне активности

План ваннаставних активности за IV разред Дражевац

1. Упознавање ученика са планом рада
2. Спортске игре
3. Јесен- сликање
4. Јесењи плодови- вајање пластелином
5. Пано за Дечију недељу
6. Израда мозаика од разног семења
7. Тематско уређење школских просторија
8. Јесен- колаж од јесењег лишћа и плодова
9. Лепи и корисни предмети- кутија за поклон
10. Избор песама за рецитовање
11. Мртва природа- зграфито
12. Мртва природа- зграфито
13. Зима – сликање , комбиноване технике
14. Новогодишњи украси за јелку
15. Новогодишњи украси за јелку
16. Новогодишње честитке и коверте
17. Тематско уређење школских просторија
18. Свети Сава- израда радова, комбиноване технике
19. Рецитовање песама по избору
20. Уређење панора и просторија школе
21. Моја улица (Моје село) - цртање, туш и перо
22. Град ноћу- цртање пастелним бојама на тамној подлози
23. Осмомартовске честитке и коверте
24. Осмомартовске честитке и коверте
25. Крв живот значи
26. Уређење панора
27. Пролеће - сликање, темпера
28. Пролеће – сликање без четкице
29. Уређење школских просторија
30. Најлепше обојено јаје
31. Припреме за Васкршњи вашар
32. Васкршњи вашар
33. Одељенска такмичења у спорту
34. Животиње од колаж папира
35. Рециклирање
36. Изложба ученичких радова

План ваннаставних активности за I/II/III разред – ИО Баљевац

1. Формирање секције
2. Како сам провео летњи распуст
3. Јесен- сликање без четкице
4. Јесењи плодови- вајање пластелином
5. Пано за Дечију недељу
6. Израда мозаика од разног семења
7. Тематско уређење школских просторија
8. Јесен- колаж од јесењег лишћа и плодова
9. Лепи и корисни предмети
10. Избор песама за рецитовање
11. Мртва природа- зграфито
12. Мртва природа- зграфито
13. Зима – сликање , комбиноване технике
14. Новогодишњи украси за јелку
15. Новогодишњи украси за јелку
16. Новогодишње честитке и коверте
17. Тематско уређење школских просторија
18. Свети Сава- израда радова, комбиноване технике
19. Рецитовање песама по избору
20. Уређење паноа и просторија школе
21. Моје село - цртање, туш и перо
22. Град ноћу- цртање пастелним бојама на тамној подлози
23. Осмомартовске честитке и коверте
24. Осмомартовске честитке и коверте
25. Крв живот значи
26. Уређење паноа
27. Пролеће - сликање, темпера
28. Пролеће – сликање без четкице
29. Уређење школских просторија
30. Најлепше обојено јаје
31. Припреме за Васкршњи вашар
32. Васкршњи вашар
33. Покажи шта знаш
34. Животиње од колаж папира
35. Рециклирање
36. Изложба ученичких радова

План ваннаставних активности за I/II/III/IV разред у ИО Конатице

1. Договор о раду
2. Цртање- Како сам провео летњи распуст
3. Цртање, колаж- Слика од сувог лишћа
4. Прикупљање старих предмета
5. Песме о јесени- рецитовање
6. Дечија права- окити дрво
7. Друштвене игре
8. Живот и дело Вука Караџића

9. Загонетке, пословице и питалице
10. Приче и песме чика Јове Змај- рецитованье
11. Украшавамо предмете од стакла
12. Шта раде мале вредне руке- по избору ученика
13. Нова година- ликовни радови
14. Нова година и Божић- цртеж
15. Свети Сава- живот и дело
16. Занимљиви задаци
17. Приче и песме Добрице Ерића
18. Спортске игре и вежбе
19. За мамин празник- честитке
20. Песме о пролећу
21. „Тужибаба“ драматизација текста
22. Приче и песме о Ускрсу
23. Виртуелна посета музеју
24. Гледамо омиљени цртани филм
25. Уређење учионице и школских просторија
26. Породица- ликовни рад
27. Годишња доба
28. Загађивачи природе и заштита- плакат
29. Мој омиљен песник и његова песма
30. Игре по избору ученика
31. Приче и песме о Ускрсу
32. Шарена јаја
33. Васкршњи вашар
34. Животиње од пластелина
35. Покажи шта знаш
36. Изложба ученичких радова

План рада ваннаставних активности I/III разред ИО Јасенак и ИО Пољане

1. Упознавање ученика са садржајем ваннаставних активности
2. Спортске игре
3. Јесен- сликање
4. Јесењи плодови- вајање пластелином
5. Пано за Дечију недељу
6. Израда мозаика од разног семења
7. Тематско уређење школских просторија
8. Јесен- колаж од јесењег лишћа и плодова
9. Лепи и корисни предмети- кутија за поклон
10. Избор песама за рецитованье
11. Мртва природа- зграфито
12. Мртва природа- зграфито
13. Зима – сликање , комбиноване технике
14. Новогодишњи украси за јелку
15. Новогодишњи украси за јелку

16. Новогодишње честитке и коверте
17. Тематско уређење школских просторија
18. Свети Сава- израда радова, комбиноване технике
19. Рецитоване песама по избору
20. Моја улица (Моје село) - цртање, туш и перо
21. Град ноћу- цртање пастелним бојама на тамној подлози
22. Осмомартовске честитке и коверте
23. Уређење панора за осми март
24. Крв живот значи
25. Пролеће - сликање, темпера
26. Доситејеви дани
27. Припреме за Васкршњи вашар
28. Васкршњи вашар
29. Моја школа
30. Дан школе
31. Одељенска такмичења у спорту
32. Рециклажа
33. Рециклажа
34. Животиње од колаж папира
35. Уређивање панора и школских просторија
36. Изложба ученичких радова

План ваннаставних активности у II/IV у ИО Јасенак и ИО Пољане

1. Упознавање ученика са планом рада
2. Спортске игре
3. Јесен- сликање
4. Јесењи плодови- вајање пластелином
5. Пано за Дечију недељу
6. Израда мозаика од разног семења
7. Тематско уређење школских просторија
8. Јесен- колаж од јесењег лишћа и плодова
9. Лепи и корисни предмети- кутија за поклон
10. Избор песама за рецитоване
11. Мртва природа- зграфито
12. Мртва природа- зграфито
13. Зима – сликање , комбиноване технике
14. Новогодишњи украси за јелку
15. Новогодишње честитке и коверте
16. Тематско уређење школских просторија
17. Свети Сава- израда радова, комбиноване технике
18. Рецитоване песама по избору
19. Уређење панора и просторија школе
20. Моја улица (Моје село) - цртање, туш и перо

21. Град ноћу- цртање пастелним бојама на тамној подлози
22. Осмомартовске честитке и коверте
23. Осмомарто
24. вске честитке и коверте
25. Крв живот значи
26. Уређење паноа
27. Пролеће - сликање, темпера
28. Пролеће – сликање без четкице
29. Уређење школских просторија
30. Најлепше обојено јаје
31. Припреме за Васкршњи вашар
32. Васкршњи вашар
33. Одељенска такмичења у спорту
34. Животиње од колаж папира
35. Рециклирање
36. Изложба ученичких радова

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ ЗА СТАРИЈЕ РАЗРЕДЕ

ИМЕ И ПРЕЗИМЕ НАСТАВНИКА	НАЗИВ СЕКЦИЈЕ (ВАННАСТАВНИХ АКТИВНОСТИ)
Марија Бабић	Хор за старије разреде
Владан Шујић	Моделарска секција
Саша Карић	Одбојкашка секција
Кристина Димитријевић	Рецитаторска секција
Кристина Димитријевић	Драмска секција

Хор за старије разреде од 5. до 8.

Хор је, као ваннаставна активност, важан чинилац у културном и јавном животу школе. Са примереним музичким програмом хор представља незаобилазан саставни део школских манифестација, прослава и културних манифестација. Певање у хору у великој мери доприноси смањењу стреса, агресивности и побољшању здравља уопште. Потврђено је да ученици који певају у хору показују боље резултате у учењу и социјалним вештинама. Уједно, певање у хору подстиче и доживотну љубав према музици.

Образовни циљ обухвата развијање музичког укуса, стваралачких способности, спонтаног изражавања, музичког слуха и ритма, развијање гласовних могућности и учвршћивање интонације, способност за фино нијансирање и изражајно певање применом елемената музичке изражајности (темпо, динамика...). Учешће у хору развија дечји глас, правилно држање, дисање, интонацију, изговор и артикулацију.

Васпитни циљ обухвата развијање осећаја припадности колективу – тимски рад, развијање толеранције, дисциплине, поштовања различитости и правила понашања, развијање одговорности појединца за успех целе групе, стицање самопоуздања, савладавање трење и пружање помоћи у смислу вршњачког учења и сарадње. Упознавање разноврсних дела домаћих и страних аутора доприноси развоју опште културе, међусобном разумевању, уважавању и поштовању.

Садржај програма	Број часова	Начин остваривања програма	Врсте активности
Аудиција за избор чланова хора и подела по гласовима	3	Извршити избор ученика, проверити музичке способности	-певање песама -провера музичких способности -провера ритмичких способности
Договор о будућем раду	4	-усаглашавање распореда часова изабраних ученика и одређивање дана за одржавање хора -учешће у припреми програма за приредбу Школске славе, Дана франкофоније, Св.Саве и Дана школе -Редовност доласка на пробе	Слушање, сугестије, предлози -певање песама предвиђених за ове манифестације
Обрада песама домаћих и страних аутора	97	-Распевавање хора, рад на тексту, мелодији, темпу, динамици..	-Усвајање текста, композиције, динамике, темпа, мелодије...
Учешће на свечаностима поводом приредби Школске славе, Дана франкофоније, Св.Саве и Дана школе	4	Извођење композиција пред публиком	-представљање школе на свечаностима
УКУПНО	108		

Марија Бабић, наставник музичке културе

Моделарска секција

Годишњи план рада

Редни број теме	Назив теме	Број часова
1.	Увод.Договор о раду секције	1
2.	Опште о моделима ракета,авиона,аутомобила,бродова и макетама кућа.Демонстрација готових модела и макета и видео снимака	2
3.	Упознавање са дисциплинама у којима се ученици могу такмичити	1
4.	Израда техничке документације модела ракете,аутомобила,брода,авиона или макете грађевинског објекта у одговарајућој размери	3
5.	Упознавање са прибором,алатом и материјалом за израду одабраног модела ракете,аутомобила,авиона или макете грађевинског објекта	1
6.	Упознавање са начином израде модела ракете,ауто модела,модела чамца,модела авиона и макете грађевинског објекта	1
7.	Израда делова модела ракета,авиона,аутомобила,чамца и макете грађевинског објекта од шпер плоче,фурнира,летвица,картона,стиропора,лима	4
8.	Састављање делова модела и макета лепљењем,завртањем	2
9.	Упознавање са пропозицијама такмичења у дисциплинама	1
10.	Проба модела аута,брода,ракете и авиона.Провера макете грађевинског објекта	2
11.	Дорада модела и макета	1

12.	Припрема за тест знања за такмичење	2
13.	Дорада модела и макета	1
14.	Практичан рад на изради других модела и макета по сопственој замисли	13
15.	Анализа рада секције	1
	Укупно	36

Наставник Владан Шујић

Оdboјкашка секција

1. Одбијање лопте прстима
2. Одбијање лопте чекићем обема рукама
3. Одбијање лопте прстима и чекићем обе руке
4. Варијанте одбијања лопте у паровима прстима
5. Варијанте одбијања лопте у паровима прстима
6. Одбијање лопте чекићем обема рукама у пару
7. Одбијање лопте чекићем и прстима, тројке
8. Одбијање лопте чекићем једне руке
9. Тенис сервис
10. Тенис сервис
11. Примање и блокирање лопте
12. Примање и блокирање лопте
13. Блокирање са елементима игре
14. Блокирање са елементима игре
15. Пријем сервиса
16. Пријем сервиса
17. Одбрана свога пода
18. Одбрана свога пода
19. Постављање блока и одбрана пода
20. Дизање лопте
21. Дизање лопте преко главе
22. Систем игра и тактика
23. Додавање из позадине пода
24. Додавање из позадине пода
25. Постављање одбране код сервиса
26. Постављање одбране код сервиса
27. Тактика, напад сервисом
28. Тактика, напад сервисом
29. Дизање - смеч блок
30. Дизање - смеч блок
31. Игра - пријем сервис
32. Тактизирање у одбрани
33. Тактизирање
34. Игра - 1: 1, 2 : 2; 3 : 3, 4 : 4, 5 : 5, 6 : 6,

35. Игра - 1: 1, 2 : 2; 3 : 3, 4 : 4, 5 : 5, 6 : 6,

36. Игра - 1: 1, 2 : 2; 3 : 3, 4 : 4, 5 : 5, 6 : 6,

Наставник физичког и здравственог васпитања:

Саша Карић

Рецитаторска секција

Редни број часа	Наставна јединица	Тип часа	Облик рада	Метода рада	Место рада и наставна средства
1.	Формирање рецитаторске секције	комбиновани	индивидуални, фронтални	вербална	кабинет српског језика
2.	Доношење плана рада рецитаторске секције за текућу школску годину	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
3.	Анализа рада рецитаторске секције у претходној школској години	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
4.	Правилан изговор гласова	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
5.	Правилан изговор гласова	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
6.	Акценатске вежбе	комбиновани	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
7.	Акценатске вежбе	комбиновани	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
8.	Вежбе интонације	комбиновани	индивидуални, фронтални	демонстративна	кабинет српског језика
9.	Вежбе интонације	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
10.	Изражајно читање књижевних текстова	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
11.	Изражајно читање књижевних текстова	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологска, дијалогска,	кабинет српског језика

				текстуална, демонстративна	
12.	Говор тела	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
13.	Израз лица, гестикулација	комбиновани	индивидуални, фронтални, у паровима	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
14.	Увежбавање садржаја за наступ поводом обележавања Светог Саве	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
15.	Увежбавање садржаја за наступ поводом обележавања Светог Саве	комбиновани	индивидуални, фронтални, у паровима	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
16.	Увежбавање садржаја за наступ поводом обележавања Светог Саве	комбиновани	индивидуални, фронтални, групни	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
17.	Контролисање нервозних покрета и треме	комбиновани	индивидуални, фронтални, групни	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
18.	Како завршити рецитовање	комбиновани	индивидуални, фронтални, групни	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
19.	Емоције	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
20.	Избор књижевног дела за наступ поводом Дана школе	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
21.	Избор књижевног дела за наступ поводом Дана школе	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
22.	Увежбавање садржаја за наступ поводом Дана школе	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
23.	Избор књижевног дела за смотру рецитатора	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка,	кабинет српског језика

				текстуална, демонстративна	
24.	Избор књижевног дела за смотру рецитатора	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
25.	Увежбавање садржаја за наступ	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
26.	Увежбавање садржаја за наступ	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
27.	Увежбавање садржаја за наступ	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
28.	Увежбавање садржаја за наступ	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
29.	Увежбавање садржаја за наступ	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
30.	Избор књижевног дела за приредбу поводом краја школске године	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
31.	Избор књижевног дела за приредбу поводом краја школске године	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
32.	Увежбавање садржаја за наступ	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
33.	Увежбавање садржаја за наступ	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
34.	Увежбавање садржаја за наступ	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика
35.	Генерална проба	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка,	кабинет информатике

				текстуална, демонстративна	
36.	Анализа рада рецитаторске секције	систематизација	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика

Наставник: Кристина Димитријевић

Драмска секција

Редни број часа	Наставна јединица	Тип часа	Облик рада	Метода рада	Место рада и наставна средства
1.	Формирање драмске секције	комбиновани	индивидуални, фронтални	вербална	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
2.	Аудиција, припреме	комбиновани	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
3.	Аудиција	комбиновани	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
4.	Доношење плана рада драмске секције за текућу школску годину	комбиновани	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологшка, дијалогшка	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
5.	Драмска уметност	обрада, увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологшка, дијалогшка, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
6.	Говорне вежбе: правилно изговарање гласова	обрада, увежбавање	групни	демонстративна	позориште
7.	Говорне вежбе: брзалице	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологшка, дијалогшка	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са

					позоришном сцени
8.	Сценски покрет – кретање глумца на сцени	комбиновани	индивидуални, фронтални	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сцени
9.	Вежбе опуштања и координације покрета	обрада, увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сцени
10.	Вежбе чула, вежбе дисања	обрада, увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сцени
11.	Имитација, пантомима	обрада, увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сцени
12.	Ужи избор текстова – припрема за светосавску приредбу	обрада	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сцени
13.	Читаћа проба, рад на тексту	обрада, увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сцени
14.	Читаћа проба, рад на тексту	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сцени
15.	Читаћа проба, рад на тексту	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сцени
16.	Читаћа проба, предлози за изградњу ликова	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сцени
17.	Предлог поделе улога	увежбавање	индивидуални, фронтални,	монологска, дијалогска,	кабинет српског језика или

			групни, у паровима	текстуална, демонстративна	вишенаменска просторија са позоришном сценом
18.	Организација сцене	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
19.	Организација сцене	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
20.	Проба (вежбе ритма и темпа)	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
21.	Генерална проба	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	сцена
22.	Светосавска приредба	систематизација	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	сцена
23.	Анализа приредбе	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
24.	Избор текста за завршну приредбу	обрада	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
25.	Читаћа проба предлози за изградњу ликова	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
26.	Читаћа проба предлози за изградњу ликова	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
27.	Предлог поделе улога	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са

					позоришном сценом
28.	Проба (ритам, темпо, гестикулација)	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
29.	Проба (ритам, темпо, гестикулација)	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
30.	Проба (акценат и паузе)	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
31.	Проба (акценат и паузе)	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом
32.	Прва генерална проба	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	Сцена
33.	Друга генерална проба	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	Сцена
34.	Вежбе опуштања и савладавања треме	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	Сцена
35.	Драмско вече	увежбавање	индивидуални, фронтални, групни, у паровима	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	Сцена
36.	Анализа рада драмске секције	систематизација	индивидуални, фронтални, групни	монологска, дијалогска, текстуална, демонстративна	кабинет српског језика или вишенаменска просторија са позоришном сценом

4.3. ЦИЉЕВИ, ЗАДАЦИ И РАСПОРЕД ПРОДУЖЕНОГ БОРАВАКА

Савремени начин живота све већем броју родитеља намеће потребу збрињавања детета млађег школског узраста који након редовне наставе одлазе кући и без надзора проводи време до доласка родитеља. Самостални боравак код куће, често излаже дете многим опасностима, а страх и брига родитеља за дете током радног дана намећу потребу за организованом бригом о детету. Продужени дневни рад након редовне наставе - ПРОДУЖЕНИ БОРАВАК, један је од модела којим се могу

квалитетно и конструктивно решити проблеми запослених родитеља и перманентно вршити образовање и васпитање ученика. Нова улога школе на тај начин ће бити максимално и рационално искоришћена, јер пружа небројене могућности деловања у сврху правилног раста и развоја сваког детета.

Циљеви програма рада и организације у продуженом бораваку

- омогућити детету боравак испуњен различитим садржајима које ће повољно утицати на развој целокупне личности, индивидуалних и јединствених потенцијала,
- развијање радних навика код ученика и оспособљавање за самосталан рад
- омогућити развој детета као социјалног бића,
- омогућити квалитетан психо-физички развој детета
- припремити дете за даље образовање

Задаци продуженог боравака

- Организовано учење, израда и контрола домаћих задатака
- Продубљивање и обнављање наученог наставног градива
- Развијање потребе за додатним радом и вежбањем
- Развијање креативности, логичког мишљења, ликовних, музичких, драмских и физичких способности
- Развијање хуманог односа детета према другима и непосредном окружењу
- Богађење речника
- Упућивање на прихватање различитости међу децом

РАСПОРЕД ПРОДУЖЕНОГ БОРАВКА

Време	Активности
12:00-12:30	Пријем ученика (у зависности од редовног распореда часова), слободне активности
12:30-13:30	Оброк (ручак)
13:30-14:00	Одмор и разонода
14:00- 15:00	Часови учења (израда домаћих задатака)
15:00 – 16:00	Рекреативне активности
16:00 – 16:30	Слободне активности

ГЛОБАЛНИ ОРИЈЕНТАЦИОНИ ПЛАН РАДА У ПРОДУЖЕНОМ БОРАВКУ

СЕПТЕМБАР	• Пријављивање ученика и упис у продужени боравак • Родитељски састанак • Дневна организација времена-режим рада
ОКТОБАР	• Сарадња са наставницима-израда домаћих задатака • Индивидуална помоћ појединим ученицима • Сарадња са ПП службом (индивидуално понашање ученика) • Активно учешће ученика у обележавању Дечје недеље • Уређење панорама у договору са наставницима
НОВЕМБАР	• Организовање забавног живота ученика (слободне активности) • Сарадња са библиотеком

	• Редовно праћење рада слабијих ученика (пружање помоћи и стимулирање рада) • Разматрање успеха и дисциплине на тромесечју • Континуирано одржавање сарадње са учитељима и родитељима ученика • Слободан избор цртаних филмова за децу
ДЕЦЕМБАР	• Праћење и уважање хигијенских навика, уредности школског прибора, естетска израда домаћих задатака • Разматрање успеха и дисциплине у продуженом боравку на крају првог полугодишта • Активно учешће ученика у Новогодишњем програму • Прослава Нове године
ЈАНУАР	• Развијање говорне културе • Чување школске имовине и личне својине • Обележавање школске славе Свети Сава
ФЕБРУАР	• Мозгалице и решавалице на ИТЦ • Кроз игру до знања
МАРТ	• Читање дечје штампе • Уочавање промена у природи кроз разговор и посматрање природе • У сусрет Васкрсу
АПРИЛ	• Додатни рад са ученицима који заостају у учењу • Разматрање успеха и дисциплине на тромесечју • У сусрет пролећу
МАЈ	• Сарадња наставника у продужениом боравку и наставника у настави • Прослава Дана школе • Однос ученика према раду и учењу • Индивидуални рад са ученицима
ЈУН	• Разматрање рада и постигнутих резултата у учењу и дисциплини на крају школске године • Резултати друштвених активности (слободно време и слободне активности) • Измена и допуна програма за наредну школску годину

4.4. ПЛАН РАДИОНИЦА ЈЕДНОСМЕНСКОГ РАДА

Као и претходне четири године и ове шк. 2025/26. године У оквиру пројекта, реализоваћемо радионице једносменског рада у млађим и старијим разредима, по следећем распореду:

НАЗИВ РАДИОНАЦЕ	НАСТАВНИК КОЈИ РЕАЛИЗУЈЕ	НАМЕЋЕН ЈЕ УЧЕНИЦИМА	ТЕРМИН ОДРЖАВАЊА
МЛАЂИ РАЗРЕДИ У МАТИЧНОЈ ШКОЛИ			
У свету музике с мелодиком	Радина Станчић	за ученике 3. разреда	Четвртком од 12:25 до 13:10
Спортска радионица	Вукашин Живановић	За ученике 4. разреда	Сваког четвртка од 12:30 до 13:15
СТАРИЈИ РАЗРЕДИ			
Свирамо црно-бело	Марија Бабић	од 5. до 8. разреда	Сваког петка од 14 до 14:45
Саобраћај	Владан Шујић	Од 5. до 8. разреда	Сваке среде од 14:00 до 14:45
ИЗДВОЈЕНО ОДЕЉЕЊЕ БАЉЕВАЦ			
Природу упознајем негујем и чувам	Драгица Станојевић	За све ученике млађих разреда у Баљевцу	Сваког другог петка од 12 до 14 часова.
Обичаји и традиција мога краја	Зоран Павловић	За ученике од 1. до 4. разреда у Баљевцу	Сваке друге среде од 11:30 до 13:00
ИЗДВОЈЕНО ОДЕЉЕЊЕ У КОНАТИЦАМА			
Обичаји и традиција мога краја	Зоран Павловић	За ученике од 1. до 4. разреда у Конатицама	Сваке друге среде од 12:00 до 14:00
ИЗДВОЈЕНО ОДЕЉЕЊЕ ЈАСЕНАК			
Ковчежић моје баке	Жељка Рајковић	За ученике 1/3 разред ИО Јасенак	Сваке среде од 12:30 до 13:15
ИЗДВОЈЕНО ОДЕЉЕЊЕ У ПОЉАНАМА			
Пољане знања	Игор Дамњановић	за ученике 1. и 3. разреда у Пољанама	Сваког другог четвртка од 11:30 до 13:00
Подршка у учењу – учење кроз игру	Љубица Руџаић	за ученике 2. и 4. разреда у Пољанама	Сваког другог четвртка од 11:30 до 13:00

МАТИЧНА ШКОЛА ЗА СТАРИЈЕ РАЗРЕДЕ

ШТА ЗНАШ О САОБРАЋАЈУ

Област деловања	Саобраћај
Назив активности	Шта знаш о саобраћају
Циљеви и очекивани исходи активности	Циљ ове радионице је да ученици савладају саобраћајне прописе и правила. На крају ове радионице очекујем да ученици унапреде своја знања о саобраћају, безбедности и вожње бицикла.
Опис активности	Ученици ће радиће тестове из саобраћаја и возити бицикл на полигону. Спремаће се за школско и општинско такмичење из саобраћаја.
Циљна група којој је намењено	Ученици од петог до осмог разреда
Носиоци активности	Наставник Технике и технологије Владан Шујић
Место и време реализације	Матична школа “Дражевац” средом од 14:00 до 14:45 часова
Потребно ангажовање извршилаца	Један наставник
Процена обухвата ученика	6-7

СВИРАМО ЦРНО – БЕЛО

Област деловања	Музичка култура
Назив активности	Музичка радионица “Свирамо црно-бело”
Циљеви и очекивани исходи активности	- Развијање основних вештина свирања на клавијатури и упознавање са клавирским опусом кроз слушање познатих примера - Развијање фине моторике, повећање концентрације, подстицање креативности и подизање самопоуздања
Опис активности	- Свирање једноставних клавирских композиција на клавијатури и упознавање са клавирским опусом познатих композитора кроз слушање примера
Циљна група којој је намењено	Од 5. до 8. разреда
Носиоци активности	Наставница музичке културе
Место и време реализације	Кабинет музичке културе сваког петка од 14 до 14:45
Процена обухвата ученика	Од 5 до 10 ученика

МАТИЧНА ШКОЛА ЗА МЛАЂЕ РАЗРЕДЕ

У СВЕТУ МУЗИКЕ И МЕЛОДИКЕ

Област деловања	Музичка култура
Назив активности	„ У свету музике с мелодиком“
Циљеви и очекивани исходи активности	- Да се код ученика развијају музичке способности и жеља за активним музицирањем , као и учествовањем у школским активностима; - Развијање слуха и ритма, учвршћивање интонације; - Неговање способности извођења музике (свирање); -Упознавање основа музичке писмености и изражајних средстава музичке уметности; - Да се подстичу креативне способности ученика и смисао за колективно музицирање ; - -Подстицање креативности у свим музичким активностима ; -Пружање могућности да испуњавају део слободног времена корисним садржајем, заједничким дружењем и радом, развијају тимски рад ; -Стицање радних навика;
Опис активности	Ученици су претходне године упознали делове инструмента (мелодике) ,начине свирања, вежбали правилно дисање,изводили прво краће ритмичке и мелодијске вежбе,затим једноставне дечје песме (од три тона),затим мало сложеније.Навикавали су се на заједничко музицирање.Учествовали су на приредбама.Ове године планирам да наставимо са радом,да обновимо учене композиције и да ученици науче да свирају нове.Такође,да се спремају и да учествују на школским приредбама свирајући појединачно ,у дуету или групно.
Циљна група којој је намењено	Ове активности су намењене ученицима трећег разреда
Носиоци активности	учитељица Радина Станчић
Место и време реализације	У учионици матичне школе сваког четвртка од 12:25 до 13:10
Потребно ангажовање извршилаца	
Процена обухвата ученика	8 ученика

СПОРТСКЕ АКТИВНОСТИ

Област деловања	Физичко и здравствено васпитање
Назив активности	„ Спортске активности“
Циљеви и очекивани исходи активности	-Стицање различитих вештина из више спортова (фудбал, кошарка, рукомет,одбојка,стони тенис, пикадо...) -Развијање моторичких способности -Увећање брзине,покретљивости,прецизности -Развијање вештине манипулације реквизитима -Развијање способности равнотеже

	-Развијање тимског духа -Развијање сарадничког духа Очекивани исходи -Ученици ће овладати основним појмовима и вештинама из различитих спортова(фудбал, кошарка,рукомет,стони тенис,одбојка,пикадо) -Ученици ће побољшати своје моторичке способности -Ученици ће увећати сопствену брзину,покретљивост и прецизност -Ученици ће развити већу способност манипулације реквизитима -Ученици ће имати већу способност балансирања сопственог тела и одржавање равнотеже -Ученици ће развити међусобне односе колективног, тимског и сарадничког духа, што ће довести до другарских односа у групи
Опис активности	Радионица би се реализовала сваког петка у периоду од 12:30h до 13:15h у сали за физичко васпитање, школском дворишту и у природи у окружењу, као и у учионици другог разреда. На радионицама „Спортских активности“, ученици ће учити основна правила игара са лоптом као што су фудбал, кошарка, одбојка, рукомет, стони тенис, пикадо итд. Кроз игру ових игара ће истовремено и схватати дух и смисао ових игара. Главни акценат ће бити на манипулацији лоптом (тапшање, додавање лопте једном руком другом ученику, додавање лопте обема рукама, вежбање прецизности пробацивањем лопте кроз обруч.) Веома сличне активности су планиране и за друге спортове (фудбал-додавање лопте ногом свом саиграчу унутрашњом и спољашњом страном стопала, извођење корнера, пенала), (одбојка-пријем сервиса, сервис, дизање лопте, положај руку итд.), (рукомет-додавање лопте, извођење седмераца..), (стони тенис-правилно држање рекета, сервис, игра два играча, игра у паровима), (пикадо-вежбање гађања стрелицама у мету). Планирано је да ученици искористе и природно окружење (шума, ливада) за шетњу и „крос“ трчање. Ове активности ће бити искоришћене и за елементарне игре као што су „Између две ватре“, „Нека бије, нека бије“ итд.
Циљна група којој је намењено	Ове активности су намењене ученицима трећег разреда
Носиоци активности	Учитељ Вукашин Живановић
Место и време реализације	Учионица, физкултурна сала и двориште матичне школе, сваког четвртка од 12:30 до 13:15
Потребно ангажовање извршилаца	
Процена обухвата ученика	

ИО БАЉЕВАЦ

ПРИРОДУ УПОЗНАЈЕМ, НЕГУЈЕМ И ЧУВАМ

Област деловања	Природа, околина, живи свет око нас, како је упознати и сачувати - Основна идеја је боље и детаљније упознавање природе, развијање свести да о природи треба водити рачуна, пазити на њу, неговати је. И нарочито подстицати и развијати осећај да природу треба чувати и сачувати, јер смо сви део природе и она је основ нашег живота.
Назив активности	“ Природу упознајем, негујем и чувам “
Циљеви и очекивани исходи активности	Упознати природу околине, рељеф, воде, биљни и животињски свет, круг живота, потребе природе, заштиту живог света, рециклажу.

	Подстицати код ученика радозналост, емпатију, одговорност, креативност, самосталност, као и позитиван однос према природи, свим живим бићима, као и бриге за очување чисте и здраве природе. Оспособљавати ученике за прављење хербаријума, експериментисање, сађење и неговање биљака, помоћ животињама, рециклажу(од старог ново), као вид очувања природе од загађења, обogaћивање речника ученика.
Опис активности	Радионица би се реализовала сваког другог петка у периоду од 12h до 14h у школи у Баљевцу, али и околини(зависно од временских услова). Ученици би на часовима усвајали знања о појавама које се дешавају у природи и у свакодневном животу кроз шетње, предавања, конкретан рад у школском дворишту и учионици, као и многобројне истраживачке активности.
Циљна група којој је намењено	Ове активности су намењене ученицима првог, другог и четвртог разреда у Баљевцу.
Носиоци активности	учитељица Драгица Станојевић.
Место реализације	ОШ „ Дражевац“, издвојено одељење Баљевац, учионица, двориште и шира околина школе, сваког другог петка од 12 до 14 часова.
Потребно ангажовање извршилаца	Добродошли су и сви родитељи, као помоћници, али без обавеза.
Процена обухвата ученика	7 ученика

ОБИЧАЈИ И ТРАДИЦИЈА МОГА КРАЈА

Област деловања	Обичаји и традиција мога краја
Назив активности	Обичаји и традиција мога краја
Циљеви и очекивани исходи активности	- упознавање ученика са традицијом и обичајима нашег краја - научити ученике да разумеју обичаје и поштују и друге и другачије обичаје и вере
Опис активности	- Кроз радионице објаснити обичаје који су везани за празнике и догађаје, кроз слике , приче, прављење паноа и праксу (кување жита, фарбање јаја, мешња слатког колача и чеснице и сл.) Радионица би се одржавала сваког другог петка од 11:30 до 13 часова.
Циљна група којој је намењено	Ученици од првог до четвртог разреда – Пољане
Носиоци активности	вероучитељ Зоран Павловић
Место и време реализације	Издвојено одељење Баљевац у просторијама школе сваке друге среде од 12:20 до 14:00 часова
Потребно ангажовање извршилаца	-
Процена обухвата ученика	12 ученика

ИО ЈАСЕНАК

Област деловања	Настава и учење
Назив активности	КОВЧЕЖИЋ МОЈЕ БАКЕ
Циљеви и очекивани исходи активности	Основни циљ да се ученицима пружи основна знања о елементима наше традиције и културе, али и да се код њих развија позитиван однос према духовном богатству нашег народа. Циљеви и задаци -уознавање са играма које су се некада играле песмама које су се певале, причама које су се некада причале -уознавање са разним обичајним радњама које су се одигравале приликом неких важних послова у пољу -уознавање са народним обичајима везаним за празнике-крсне славе ,бадњак, Божић. Св,Саву,Васкрс ,... -уознавање ученика са значајем и традицијом мешања хлеба -уознавање са ручним радовима наших бака -уознавање са народном ношњом, одећом ,обућом, украсом и накитом из давне прошлости Исходи -уме да препозна приче ,бајке ,песме и легенде иу прошлости -научи основне елементе дечјег фолклора као и кратке текстуалне форме-пословице ,загонетке ,брзалице ,питалице ,успаванке... -разликује обичајно-обредске радње везане за сезонске послове и празнике -уме да препозна ручне радове -знају да играју разноврсне старе игре -умеју да препознају разлику између фолклорног и амбијенталног окружења
Опис активности	-водити разговоре са старијим особама, прикупљати , бележити и записивати информације о играма и обичајима из њиховог детињства ,преношење са колена на колено -прикупљати разноврсне предмете из прошлости -формирати етно- кутак у учионици -укључити и родитеље и баке и деке у све активности -присуствовати догађајима, нпр.берба грожђа,... -учествовати у конкретним ситуацијама мешања хлеба и украшавања -прављење пригодних предмета, учење народног веза ,сликање народних шара са ћилимова и ношњи и описивање -резање исечака слика из новина и часописа и прављење панона -фарбање јаја и прављење изложбе -плетење ђурђевданских венчића -учествовање у одељенским приредбама
Циљна група којој је намењено	Ове активности су намењене ученицима првог и трећег разреда у ИО Јасенак
Носиоци активности	Ученици првог и трећег разреда из Јасенка , учитељица Жељка Рајковић
Место реализације	Издвојено одељење Јасенак , ОШ „ Дражевац“ Сваке среде, 6.час
Потребно ангажовање извршилаца	учитељица ,ученици , родитељи ,баке ,деке ,пољопривредно домаћинство

Процена обухвата ученика	5 ученика, 100%
--------------------------	-----------------

ИО КОНАТИЦЕ

ОБИЧАЈИ И ТРАДИЦИЈА МОГА КРАЈА

Област деловања	Обичаји и традиција мога краја
Назив активности	Обичаји и традиција мога краја
Циљеви и очекивани исходи активности	- упознавање ученика са традицијом и обичајима нашег краја - научити ученике да разумеју обичаје и пошпују и друге и другачије обичаје и вере
Опис активности	- Кроз радионице објаснити обичаје који су везани за празнике и догађаје, кроз слике, приче, прављење паноа и праксу (кување жита, фарбање јаја, мешња слатког колача и чеснице и сл.) Радионица би се одржавала сваког другог петка од 11:30 до 13 часова.
Циљна група којој је намењено	Ученици од првог до четвртог разреда – Конатице
Носиоци активности	вероучитељ Зоран Павловић
Место и време реализације	Издвојено одељење Конатице у просторијама школе сваке друге среде од 12:20 до 14:00 часова
Потребно ангажовање извршилаца	-
Процена обухвата ученика	9 ученика

ИО ПОЉАНЕ

ПОЉАНЕ ЗНАЊА

Област деловања	Настава и учење
Назив активности	Пољане знања
Циљеви и очекивани исходи активности	Развијање љубави према природи и свести о значају биљака за живот човека. Уочавање и препознавање биљака у непосредном окружењу. Усвајање основних знања о потребама биљке за раст и развој. Развијање истраживачких навика, креативног изражавања и тимског рада. Развијање свести о улози биљака у исхрани и здрављу. Оспособљавање ученика да воде једноставне белешке, класификују и представе резултате свог рада.
Опис активности	Садња семена у саксије и мини башту вођење „дневника раста“. Сакупљање и израда заједничког хербаријума. Посматрање утицаја светлости и воде на раст биљке кроз једноставне експерименте. Игре у природи: „биљни детективи“, „зелени бинго“, сакупљање природних материјала... Креативне радионице: штампа лишћем, колажи од семенки, израда украса. Дигиталне активности: квизови, виртуелна башта, дигитални мемори. Изложба и презентација ученичких радова.

Циљна група којој је намењено	Ове активности су намењене ученицима првог и трећег разреда у ИО Пољане
Носиоци активности	учитељ Игор Дамњановић
Место и време реализације	Издвојено одељење у Пољанама, ОШ „Дражевац“ у просторијама школе сваког другог четвртка од 11:30 до 13:00
Потребно ангажовање извршилаца	
Процена обухвата ученика	Сва 4 ученика, 100%

ПОДРШКА У УЧЕЊУ – УЧЕЊЕ КРОЗ ИГРУ

Област деловања	Подршка у учењу- додатни часови обавезних наставних предмета диференцирани према образовним потребама ученика
Назив активности	ПОДРШКА У УЧЕЊУ- УЧЕЊЕ КРОЗ ИГРУ
Циљеви и очекивани исходи активности	-Систематизација и проширивање усвојених знања, -Унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања, -Ученици проширују постојећа знања из различитих области, -Ученик примењује, у зависности од својих способности, стечено знање, -Ученик напредује у складу са својим могућностима -Уважавање индивидуалних способности сваког ученика.
Опис активности	Реализација свих облика додатног рада са ученицима (додатна настава,допунска настава, припрема за такмичење, пројектна настава, унапређен креативни рад, додатна подршка у виду индивидуализоване наставе), квизови на рачунару, бојанке, занимљиви задаци, слагалице, укршенице
Циљна група којој је намењено	Ове активности су намењене ученицима другог и четвртог разреда у ИО Пољане
Носиоци активности	Ученици другог и четвртог разреда у Пољанама, учитељица Љубица Руњанић
Место и време реализације	Издвојено одељење у Пољанама , ОШ „Дражевац“ у просторијама школе, сваког другог четвртка од 11:30 до 13:00
Потребно ангажовање извршилаца	-
Процена обухвата ученика	100% (укупно 8 ученика)